

Model Velké synagogy v Brně. Foto: David Konečný

RABÍNSKÉ SLOVO Rabín Štěpán Menaše Kliment: Letošní ŠTETL FEST nebude jen festivalem vzpomínek **2**

ROZHOVOR Eva Yildizová: Věřím, že si každý z festivalu odveze nějaký pozitivní zážitek **4**

TÉMA Divadlo Husa na provázku – festivalové srdce na Zelném trhu **7**

TÉMA Velká synagoga znovu ožívá **8**

TÉMA Nenacházím žádné stopy: Tučková, Uhde a další autoři vracejí Velkou synagogu do brněnské paměti **10**

TÉMA Arnošt Lustig chtěl změnit svět **12**

TÉMA Rodina Placzkových se vrací domů. Nová kniha připomíná příběhy rabínů, vědců i průmyslníků **13**

TÉMA ŠTETL FEST 2026 – programové tipy **14**

ŠTETL FEST Festivalový program **I–VI**

TÉMA Stroj času: Místa paměti. Mladí tvůrci vracejí hlas zapomenutým místům **15**

TÉMA Brněnské židovské vily ožijí festivalem **16**

CESTOVÁNÍ Festivalové putování do Ivančic, Alexovic, Brněnce a do Svitávky **18**

GASTRO Kam mezi festivalovými pořady? **20**

KULTURA Kulturní program srpen–září 2026 **22**

Milé čtenářky, milí čtenáři,

již počtvrté jsme pro vás s festivalem ŠTETL FEST připravili speciální číslo věnované tomuto mezinárodnímu multižánrovému festivalu židovské kultury, který se od roku 2022 koná na konci srpna v Brně.

Každoročně má festival jedno stěžejní téma, které se prolíná celým programem. Letos si organizátoři zvolili Návraty. Do Brna se vrátí potomci několika významných židovských rodin a na mapě lokální paměti se ožíví Velká synagoga, kterou dnes připomíná pouze název ulice Spálená.

Jak poznamenává rabín Štěpán Menaše Kliment: „Velká synagoga nebyla jen architektonickou dominantou Brna. Byla symbolem sebevědomé komunity, která po staletích omezení znovu našla své místo ve veřejném životě města.“ A dodává: „Není proto náhodou, že se tato budova po okupaci stala jedním z prvních cílů nacistické nenávisti. Její zničení nebylo pouze zničením krásné stavby. Bylo pokusem vymazat paměť komunity, která po desetiletí spoluutvářela podobu moderního Brna.“

Během pěti festivalových dnů nabídne ŠTETL FEST celkem 130 akcí. Vedle setkání, debat a přednášek nebude chybět ani široký výběr kulturních zážitků. Ať vás více zajímá literatura, divadlo, film nebo hudba, určitě si z festivalového programu vyberete. Těšit se můžete například na izraelskou inscenaci Goral Hagra, koncert kapely Malox nebo na tradiční taneční večer v Kabinetu múz. Milovníci historie a architektury se letos mohou vydat nejen za brněnskými vilami, ale také na několik míst za hranicemi moravské metropole.

Nabídka je opravdu pestrá a stejně jako ředitelka festivalu Eva Yildizová věřím, že si každý z festivalu odveze nějaký pozitivní zážitek.

Hezké počtení a na viděnou v Brně!

RADKA LÍM LABENDZ

šéfredaktorka Maskil

Letošní ŠTETL FEST nebude jen festivalem vzpomínek

Mám velkou radost, že po roce mohu znovu napsat o festivalu ŠTETL FEST. Festival připomene výročí Velké synagogy v Brně i osobnost rabína Barucha Placzka, jednoho z nejvýznamnějších rabínů, kteří v našem městě působili. Současně však přivede do Brna desítky potomků zdejších židovských rodin, kteří dnes žijí po celém světě. Mnozí z nich přijedou do města svých předků vůbec poprvé, jiní se vrací po desetiletích. Právě tento návrat dává letošnímu festivalu jeho hlubší význam.

Velká synagoga nebyla jen architektonickou dominantou Brna. Byla symbolem sebevědomé komunity, která po staletích omezení znovu našla své místo ve veřejném životě města. Vyjadřovala přesvědčení, že židovský život má v Brně svou budoucnost a že Židé jsou přirozenou součástí jeho rozvoje. Právě zde po mnoho let zněly slavné promluvy rabína Barucha Placzka. Není proto náhodou, že se tato budova po okupaci stala jedním z prvních cílů nacistické nenávisti. Její zničení nebylo pouze zničením krásné stavby. Bylo pokusem vymazat paměť komunity, která po desetiletí spoluutvářela podobu moderního Brna.

Komunita, kterou rabín Placzek přebíral, stála na prahu zcela nové epochy. Po staletích omezení se Židům otevíraly nové možnosti a společnost se rychle proměňovala. Morava byla ještě nedávno jedním z nejvýznamnějších center tradičního židovského vzdělávání v Evropě, zatímco Brno se stávalo moderním průmyslovým městem. Před mladým rabínem tak nestál jednoduchý úkol – měl vést komunitu v době, kdy se dosavadní jistoty měnily téměř před očima. Baruch Placzek byl mimořádně vzdělanou osobností, výborným kazatelem a výraznou veřejnou autoritou své doby. Jeho proslovy ve Velké synagoze přitahovaly pozornost daleko za hranice židovské obce. Dnes již víme, jak dramaticky se dějiny ve dvacátém století vyvinuly. On však žil v době, kdy budoucnost byla otevřená a nikdo nemohl předvídat tragédie, které měly přijít. Ve světě rychlých změn se snažil svou obec vést co nejodpovědněji a hledal cestu, jak zachovat židovský život v nových společenských podmínkách.

Letošní festival ale nebude jen připomínkou významné historické osobnosti. Bude také svědectvím o tom, že příběh židovského Brna neskončil. Když se po válce zdálo, že zdejší komunita byla téměř zničena, málokdo si dokázal představit, že se jednou do Brna budou vracet potomci zdejších rodin z Izraele, Spojených států, Velké Británie

i z dalších zemí světa. Nepřijedou jen navštívit hroby svých předků. Přijedou setkat se s komunitou, která zde navzdory všem dějinným zvratům stále žije. V tom spočívá síla letošního ročníku festivalu. Brněnská židovská obec není opuštěnou skupinou lidí, která pouze pečuje o vzpomínky a spravuje památky minulosti. Jsme sice malou komunitou, ale patříme do živého židovského světa, který se vzájemně inspiruje, vede dialog, studuje Tóru, vytváří kulturu a hledá odpovědi na otázky současnosti.

Velmi si proto vážím toho, že mezi hosty letošního ročníku přivítáme také rabína Eliezera Simchu Weisse, člena Rady vrchního rabinátu Izraele a významného představitele současného izraelského rabinátu. Rabín Weiss ve svém veřejném působení opakovaně zdůrazňuje sílu studia Tóry, odpovědnost každé generace za předávání tradice a význam živé komunity. Přichází z prostředí, které je v mnoha

Rabín Štěpán Menaše Kliment s ředitelkou festivalu Evou Yildizovou během loňské debaty ve vile Wittal.

Foto: David Konečný

ohledech odlišné od světa, ve kterém působil rabín Baruch Placzek. Přesto mezi nimi vidím jednu hlubokou společnou myšlenku. Oba chápou, že úkolem rabína není pouze rozhodovat halachické otázky nebo pronášet kázání. Je jím především předávat Tóru další generaci a nést odpovědnost za budoucnost své komunity. Každý z nich tuto odpovědnost naplňoval v jiné době, jiným jazykem a jiným způsobem, ale právě tato věrnost židovské tradici je spojuje.

Festivalová setkání přinášejí především inspiraci. Připomínají nám, že ani malá komunita nemusí být uzavřená sama do sebe. Naopak – může být místem, kde se setkávají různé proudy židovského myšlení, kde vznikají nová přátelství a odkud mohou vycházet nové myšlenky. Historie moravského židovstva byla vždy historií propojení se širším světem. ŠTETL FEST na tuto tradici navazuje svým vlastním způsobem.

V židovské tradici není paměť pouhým vzpomínáním. Hebrejské slovo *zachor* – pamatuj – znamená převzít odpovědnost za to, aby minulost pokračovala v přítomnosti. Připomínat si Velkou synagogu proto neznamená pouze litovat její ztráty. Znamená přemýšlet, jaké hodnoty představovala a jak je můžeme naplňovat dnes. Připomínat si rabína Placzka neznamená jen vzdát úctu významnému muži minulosti. Znamená znovu si položit otázku, jak má židovská

komunita žít v měnícím se světě, aniž by ztratila svou identitu.

Právě proto vás chci srdečně pozvat na letošní ŠTETL FEST. Přijďte si užít bohatý festivalový program a připomenout si Velkou synagogu, setkat se s potomky brněnských židovských rodin, vyslechnout přednášky významných hostů z České republiky, Izraele i z dalších zemí a společně prožít několik dnů, které propojí historii se současností. Věřím, že letošní ŠTETL FEST nebude jen festivalem vzpomínek. Bude důkazem, že židovské Brno má své místo nejen v dějinách, ale i v současném židovském světě. Vědomí sounáležitosti může být jedním z nejdůležitějších zdrojů inspirace pro další rozvoj naší komunity. Každý, kdo letos do Brna přijede – ať už jako potomek zdejších rodin, host ze zahraničí, nebo návštěvník festivalu – se stane součástí tohoto pokračujícího příběhu. Vám, co se rozhodnete do Brna dorazit, přeji příjemný festivalový zážitek!

RABÍN ŠTĚPÁN MENAŠE KLIMENT

PROGRAM BEJT SIMCHA

Léto a podzim 2026

KABALAT ŠABAT

Rodinné bohoslužby –

každý pátek od 19.00
Židovská obec v Praze (3. patro),
Maiselova 250, Praha 1
Prezenčně i online

Rodinné bohoslužby –

vždy poslední pátek v měsíci
Zkrácená bohoslužba, program a občerstvení
pro děti zajištěny
Židovská obec v Praze (klub Gešer, přízemí),
Maiselova 250, Praha 1
Registrace není nutná.

V případě zájmu si lze objednat šabatovou
večeři v restauraci Šalom.

Cena menu: 225 Kč
Rezervace: kehila@bejtsimcha.cz

VYSOKÉ SVÁTKY

Roš ha-šana

11. 9. Maariv

12. 9. Šacharit

Španělská synagoga, Věžeňská 1, Praha 1

Jom Kipur

20. 9. Kol nidrej

21. 9. Jizkor, Mincha a Ne'ila

Pinkasova synagoga, Široká 23, Praha 1

Rezervace: kehila@bejtsimcha.cz

Bejt Simcha

Maiselova 18, 110 00 Praha 1
telefon: 603 393 558
e-mail: kehila@bejtsimcha.cz
web: www.bejtsimcha.cz

JAK ZÍSKÁVAT MASKIL?

a) Elektronicky

Maskil je k dispozici online na: www.maskil.cz
nebo www.maskil.online

b) Tištěná verze

Tištěné vydání poskytujeme za úhradu
poštovního a balného.
Pokud máte zájem, pošlete prosím svoji
žádost na e-mail: kehila@bejtsimcha.cz nebo
redakce@maskil.cz

Výše poštovního a balného činí v rámci ČR
minimálně 400 Kč ročně.

Tuto částku laskavě uhradte na účet:

86–8959560207/0100 (Komerční banka)

Variabilní symbol: 03

Do popisu platby prosím uveďte své jméno.

Eva Yildizová: Věřím, že si každý z festivalu odveze nějaký pozitivní zážitek

Ředitelka festivalu
a Centra židovské
kultury ŠTETL Eva
Yildizová

Letošní ŠTETL FEST se ponese ve znamení Návratů. Do Brna se prostřednictvím svých potomků vrátí významné židovské rodiny, ale také vzpomínka na Velkou synagogu, která byla v roce 1939 vypálena. Její někdejší místo se letos stane jedním z hlavních míst festivalu a po desetiletích znovu ožije. S ředitelkou festivalu jsme mluvili o tom, proč má smysl vracet do paměti města zapomenutá místa a příběhy i na co se mohou návštěvníci letošního ročníku těšit.

Každý ročník festivalu ŠTETL FEST má své hlavní téma, které se propisuje v jednot-

livých programových blocích. Jaké téma ponese ten letošní?

Hlavním tématem letošního ročníku budou Návraty. Už od jara se snažíme vrátit do paměti Brna Velkou synagogu, která byla v březnu 1939 vypálena. Na jejím někdejším místě dodnes zůstává prázdný prostor a její existenci připomíná pouze název ulice Spálená. Rozhodli jsme se to změnit.

Díky finanční podpoře Jihomoravského kraje, města Brna a městské části Brno-střed se na místě podařilo umístit mural brněnského street artista TIMA. V současnosti zde probíhá archeologický průzkum, nainstalujeme zde poesiomat a v rámci festivalu také symbolicky vrátíme ulici Spálená její původní název U Synagogy.

Velká synagoga se stane jedním z hlavních míst letošního festivalu. Ožije prostřednictvím inscenace Identita, společným přivítáním šabatou, hudbou i židovskou tržnicí. Téma Návratů se ale neomezuje pouze na jedno konkrétní místo. Souvisí také s příběhy významných židovských rodin, které před válkou spoluutvářely Brno. V rámci programu Návraty do Brna letos přivítáme

rodiny Placzků, Löw-Beerů, Fuhrmannů, Stiassnich a Kohnů.

Zmínila jsi, že na místě Velké synagogy právě probíhá archeologický výzkum. Jak bude v době festivalu okolí vypadat a na jaké konkrétní akce bys návštěvníky ráda pozvala?

Archeologický průzkum skončí těsně před festivalem a prostor následně upravíme pro plánované akce. Fotografie odhalených základů Velké synagogy a archeologické artefakty si budou moci diváci prohlédnout v knize Nenacházím žádné stopy, která prostřednictvím povídek a básní připomíná historii tohoto místa. Některé básně si budou moci také poslechnout v poesiomatu, který slavnostně odhalíme ve čtvrtek 27. srpna v 19 hodin.

Zásadní událostí pro nás bude také premiéra divadelního projektu Identita v režii Hanky Mikoláškové. Inscenace bude mít pouze jedno uvedení, právě na místě bývalé Velké synagogy. Prostřednictvím autentických výpovědí lidí různých generací bude reflektovat jejich vztah k židovství.

Pomocí divadelních prostředků pak společně s diváky symbolicky oživíme samotnou synagogu.

V pátek pozveme návštěvníky k dlouhému stolu, u něhož společně přivítáme šabat. Sobota bude patřit studiu a vzdělávání a večer zakončíme havdalou a koncerty kapel Nišma a Ester Unlimited. Neděle bude vrcholem festivalu. Na místě bývalé synagogy se uskuteční hlavní koncerty, návštěvníci budou moci ochutnat košer víno, prohlédnout si a zakoupit judaika i knihy se židovskou tematikou. Chybět nebude ani falafel a další speciality nebo workshopy pro děti.

Velkou synagogu připomene také nový literární almanach. Jak vznikl a co v něm čtenáři najdou?

Při tvorbě almanachu jsme oslovili současné spisovatele a básníky, aby napsali povídku nebo báseň o Velké synagoze či o místě, kde stávala. Sešlo se nám celkem čtrnáct textů. Přispěli například Vít Slíva, Kateřina Tučková, Arnošt Goldflam, Tím Postovit, Lucie Hlavinková, Milan Uhde, Tereza Bínová a další autoři.

Každý z textů představuje osobní způsob, jakým se jeho autor k Velké synagoze vztahuje. S editorkou Annou Bloch Štičkovou nás přitom velmi překvapilo, jak pestrá sbírka textů se nám sešla.

Almanach představíte přímo na festivalu. Co návštěvníky při jeho uvedení čeká a kde si ho budou moci pořídit?

Ano, je to tak. Se všemi autory bude možné se na festivalu sejit v rámci uvedení této knihy ve čtvrtek 27. srpna od 15 hodin v Divadle Husa na provázku. Tam si ji také bude možné koupit a nechat podepsat. Následně bude almanach v prodeji v nakladatelství Větrné mlýny a na akcích Centra židovské kultury ŠTETL.

Každoročně kromě známých židovských vil do programu zařazujete i zajímavá místa, která nejsou běžně přístupná. Kam nás pozvete v letošním roce?

Významnou část programu tvoří letos akce věnované rodině Placzků. První festivalový den se vydáme do Alexovic, kde stávala jejich textilní továrna. Po rekonstrukci zde bude slavnostně otevřena vila Placzek, před níž proběhne také pokládání Kamenů zmizelých. Návštěvníci se mohou těšit na komentované prohlídky areálu, představení naší nové publikace o významných členech rodiny Placzků: rabíni, vědci a svědci dějin a projekci dokumentu Dopisy z Brna. V Zemanově cukrárně se pak uskuteční setkání s potomky rodiny Placzků.

Program nás zavede také na Květnou ulici, kde návštěvníci nahlédnou do vily

Ersta Stiassniho, bratra Alfreda Stiassniho, stavitele známé brněnské vily. Součástí festivalu bude také výlet do Brněnce. V Muzeu Přezivších – Schindlerově Arše Brněnec představíme příběhy rodiny Löw-Beerů a odhalíme také méně známou souvislost mezi jejich značkou a rabínem Baruchem Placzkem.

Jednou z rodin, které se letos v rámci programu Návraty do Brna vrátí do města prostřednictvím svých potomků, jsou Fuhrmannovi. Mám pocit, že se na tuto ve své době velmi významnou brněnskou rodinu trochu pozapomnělo. Jejich příběh je přitom spojený s podnikáním, architekturou i s uměním. Čím je tato rodina pro Brno významná a co z jejího příběhu letos připomenete?

Připomeneme především osobnost Moritze Fuhrmanna, který vybudoval prosperující podnik zaměřený na výrobu koberců, plyšů a krimrů a postavil také vilu Löw-Beer v ulici Drobného, kterou si od něj později rodina Löw-Beerů koupila. V rodinné tradici pokračovali jeho synové Hans a Heinrich, jejichž životy i podnikání však dramaticky přerušil nástup nacismu.

Po válce se do Československa vrátil Moritzův vnuk Robert Fuhrmann a krátce se mu podařilo rodinný podnik obnovit.

Spolek ŠTETL, který stojí za organizací festivalu ŠTETL FEST, vznikl jako centrum židovské kultury v roce 2021.

Foto: Marek Svoboda

Po komunistickém převratu však rodina o firmu přišla podruhé. Pozoruhodný je také příběh Robertovy sestry Dorothee, brněnské rodačky, která po emigraci do Velké Británie pod jménem Dorrit Dekk vytvořila výraznou kariéru grafické designérky, ilustrátorky a autorky plakátů a stala se jednou z osobností evropského poválečného designu.

Právě tyto různé podoby rodinného příběhu chceme letos připomenout. V rámci festivalu se setkáme s potomky této židovské rodiny a kromě besed a přednášek uvedeme také výstavu Celý svět chodí po Fuhrmanových kobercích. Ta mapuje historii rodiny, jejíž podniky na přelomu 19. a 20. století spolutvářely podobu Moravského Manchestru a jejíž výrobky se dostávaly daleko za hranice Brna.

Každý rok ŠTETL FEST nabídne také několik mimořádných kulturních zážitků. Co by si podle tebe návštěvníci festivalu letos neměli nechat ujít?

Festival zahájíme ve středu 26. srpna izraelskou inscenací Goral Hagra divadla The Fringe z Beer Ševy. Název odkazuje ke starobylému kabalistickému rituálu, který se podle tradice vykonává jen ve chvílích nejvyšší nouze. Prostřednictvím náhodně vybraného verše z Tóry má odhalit odpověď na otázku lidského osudu. Inscenace vychází

ze skutečné události z roku 1950, kdy tento obřad provedl „cadik z Jeruzaléma“, rabín Arye Levin, aby pomohl identifikovat ostatky padlých vojáků. Diváci se mohou těšit na sugestivní představení na pomezí živého kina a vizuálního divadla, které propojuje neverbální herectví, pohyb, hudbu, světelný design, archivní materiály a působivé video-projekce.

Po skončení šabatu bych pak ráda všechny pozvala na velkou party v Divadle Husa na provázku. Vystoupí zde izraelská kapela Malox, která patří k nejenergičtějším formacím současné izraelské scény. Její koncerty jsou strhující jízdou, v níž virtuózní dechové nástroje narážejí do divokých rytmů, elektroniky i syrové rockové energie. A jako každý rok nebude chybět ani taneční večer v Kabinetu múz. Letos se uskuteční ve čtvrtek od 20.30 hodin. K tanci zahraje Mojše Band Electro a do ranních hodin nám k tanci bude hrát DJ Ronelle.

Bývá pravidlem, že část programu je spojená s nějakou výraznou osobností. Loni to byl například architekt Otto Eisler. Bude tomu tak i letos?

Ano, bude. V roce 2026 si připomínáme sté výročí narození spisovatele Arnošta Lustiga a jsem ráda, že se nám podařilo věnovat část letošního programu právě jemu. V sobotu

29. srpna se ve vile Löw-Beer uskuteční setkání s jeho potomky, projekce dokumentu Josefa Lustiga Můj fotr a jeho nejoblíbenější koncentráky, debaty s odborníky i setkání věnované pohledu mladé generace na Lustigovo dílo. Společně s Nadačním fondem Arnošta Lustiga se budeme zabývat také otázkou, proč jeho literatura zůstává živou součástí evropské kulturní paměti.

Co by sis přála, aby si diváci z letošního ročníku odnesli?

Během pěti festivalových dnů nabídneme celkem 130 akcí, každý návštěvník si tak z festivalu odveze jiný dojem. Pro někoho bude stěžejní studium judaismu, pro jiné setkání s přáteli u koncertů nebo prohlídky prvorepublikových židovských vil.

Já bych si přála především to, abychom společně dokázali oživit prostor Velké synagogy a sešli se u společného přivítání šabatu u dlouhého stolu. Věřím, že si každý z festivalu odveze nějaký pozitivní zážitek, díky němuž si utvoří na židovskou komunitu svůj osobní názor.

PTALA SE **RADKA LÍM LABENDZ**
FOTO archiv ŠTETL FEST

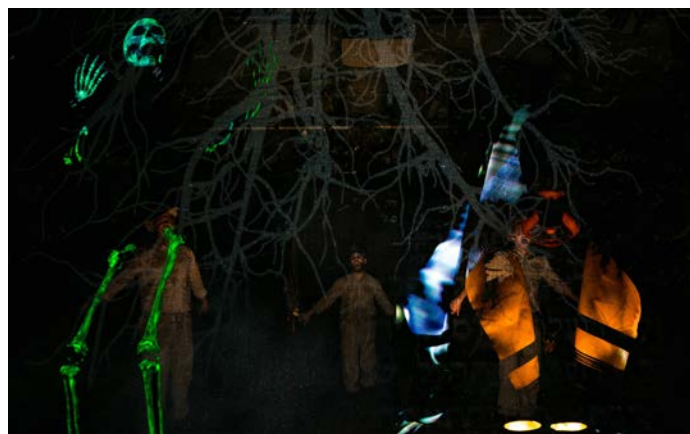
Taneční večer v Kabinetu múz ve čtvrtek 27. 8. zakončí izraelská hudebnice DJ Ronelle.

V Divadle Husa na provázku se v sobotu 29. 8. můžete těšit na izraelskou kapelu Malox.

Premiéru inscenace Identita, která byla vytvořena pro prostor zaniklé Velké synagogy, bude možné navštívit 27. 8.

Ve středu 26. 8. uvede v Divadle Husa na provázku izraelský soubor Fringe Theatre z Beer Ševy inscenaci Goral-Hagra inspirovanou kabalistickým rituálem.

Divadlo Husa na provázku – festivalové srdce na Zelném trhu

Divadlo Husa na provázku je od prvního ročníku jednou z hlavních lokací festivalu.

Prostory jedné z nejvýraznějších českých divadelních scén se každoročně proměňují v místo, kde se setkávají divadlo, literatura, hudba, tradice i vzdělávání. Také letos nabídne Provázek mimořádně pestrý program pro všechny generace.

Festival ŠTETL FEST zde ve středu 26. srpna slavnostně zahájí svůj pátý ročník. Bezprostředně po zahájení uvede izraelské Fringe Theatre z Beer Ševy inscenaci **Goral-Hagra** inspirovanou kabalistickým rituálem vykonávaným v nejvyšší nouzi. Večer pak uzavře zpěvačka a performerka Lea Kalisch s kapelou Der Šenster Gob, která s nadsázkou i energií propojuje ortodoxní židovskou tradici, současný rap a kabaret.

Jedním z vrcholů programu bude čtvrté uvedení literárního almanachu *Nenacházím žádné stopy. Velká synagoga ožívá v textech současných autorů*. Nová publikace vznikla jako součást projektu připomínajícího zaniklou brněnskou Velkou synagogu a přináší původní texty předních českých spisovatelů a spisovatelek. Knihu představí její autoři v čele s Kateřinou Tučkovou, Milanem Uhdem, Arnoštem Goldflamem a dalšími příspěvateli, kteří své texty také veřejně přečtou. Večer pak bude pokračovat koncertem brněnské klezmerové skupiny HaChucpa.

Páteční program propojí duchovní, společenská i kulturní témata. Rabínka Kamila Kopřivová nabídne hudební meditaci nigun, Irena Kalhousová bude diskutovat s Marinou Šternovou a Jakubem Szántóem o současné podobě židovské identity a Leo Pavlát se zaměří na vztah mezi jeruzalémským Chrámem a synagogou jako dvěma základními prostory židovského duchovního života. Odlehčenější část dne obstará stand-up Michaela Szatmaryho a večer uzavře koncert šabatových písní a modliteb v podání pěveckého sboru Kantiléna.

Sobota bude patřit především jazyku, literatuře a současným společenským otázkám. Návštěvníci si budou moci vyzkoušet základy hebrejštiny, nahlédnout do práce překladatelek z hebrejštiny Silvie Singerové a Lenky Bukovské nebo se zapojit do diskuse o queer identitě v židovském prostředí s historičkou Annou Hájkovou a spisovatelkou Annou Štičkovou. Literární historik a judaista Daniel Soukup představí méně známou stránku díla Jiřího Langera, jehož tvorba otevírá téma queer touhy v kontextu hebrejské poezie i chasidské spirituality. Sobotní večer pak uzavřou izraelští **Malox**, jejichž osobitá kombinace postpunku, experimentální hudby a výrazných saxofonových linek patří k nejvýraznějším projektům současné izraelské alternativní scény.

Nedělní program nabídne pestrou kombinaci hudby, historie i divadla. Dopoledne povedou Yale Strom a Elizabeth Schwartz otevřené hudební workshopy věnované klezmeru a tradičním písním v jidiš, jejichž účastníci budou mít možnost zapojit se také do odpoledního

Stand-up komik Michael Szatmary oslavil padesátku a rozhodl se o tom říct úplně všechno.

Do Brna se vrátí Lea Kalisch, která v Husu na provázku vystoupí s kapelou Der Šenster Gob.

programu na Židovské tržnici. Následovat bude přednáška Lucie Němečkové a Jiřího Blažka o konfiskaci židovského movitého majetku od roku 1939 a beseda **Ukradená minulost**, při níž se o své zkušenosti podělí potomci významných židovských rodin. Rodiny s dětmi pak mohou navštívit výtvarný workshop ilustrátora Vojtěcha Šedy inspirovaný knihou *Ča cha chá, zasmál se Mordechaj*. Celý program v Divadle Husa na provázku uzavře živé vydání podcastu **Přepište dějiny**, tentokrát věnované tématu restitucí.

Díky dlouhodobé spolupráci se Provázek stal místem, kam se ŠTETL FEST každoročně vrací, nejen kvůli výjimečným prostorům v samém srdci Brna, ale také proto že sdílí stejnou otevřenost vůči současnému umění, veřejné debatě i tématům, která přesahují hranice jednotlivých oborů.

BARBORA DOČKALOVÁ
FOTO archiv ŠTETL FEST

Velká synagoga znovu ožívá

Projekt Velká synagoga ožívá byl zahájen v březnu tohoto roku. Na fotografii je (zleva) zastupitel Jihomoravského kraje, archeolog a etnolog Michal Doležel, předseda Židovské obce Brno Jáchym Kanarek a ředitelka festivalu a Centra židovské kultury ŠTETL Eva Yildizová.

Po téměř devadesáti letech se na místo brněnské Velké synagogy vrací život. Ne v podobě rekonstrukce zaniklé stavby, ale prostřednictvím archeologického výzkumu, obnoveného názvu ulice U Synagogy, nového Poesiomatu i programu letošního festivalu ŠTETL FEST. Prostor, který měl po desetiletí podobu zanedbané parcely bez jakékoli připomínky někdejší stavby, se na několik dní znovu stane místem setkávání, studia, hudby i šabatových tradic.

Velká synagoga v Brně patřila od svého otevření v roce 1856 k nejvýznamnějším synagogálním stavbám habsburské monarchie. Monumentální novorománská budova podle projektu vídeňských architektů Johanna Romano vom Ringe a Augusta Schwendenweina se stala symbolem emancipace brněnských Židů i sebevědomí rychle se rozvíjející komunity. Po více než osmdesát let určovala podobu prostoru mezi dnešními ulicemi Přízova a Spálená a byla přirozeným centrem náboženského i společenského života.

Po řadu let zde působil také moravský zemský rabín **Baruch Placzek**, jedna

z nejvýznamnějších osobností moravského židovstva. Právě tady zaznívala jeho proslulá kázání a odtud ovlivňoval náboženský život daleko za hranicemi Brna.

Život synagogy ukončily dramatické události března 1939. Už dva dny po okupaci Brna, v noci ze 17. na 18. března, byla budova vypálena příslušníky nacistických jednotek za přihlížení obyvatel města. Zbytky stavby byly později odstraněny a místo zůstalo po desetiletí prázdné. Po válce navíc zmizel i původní název ulice U Synagogy (Tempelgasse), který nahradilo jméno Spálená, připomínající pouze zánik stavby, nikoliv její dlouhou existenci.

Vizuál projektu Velká synagoga ožívá

Nový život

Začátkem letošního roku se však tento stav začal měnit. Došlo k podpisu memoranda mezi Židovskou obcí Brno, Jihomoravským krajem, Ústavem archeologické památkové péče Brno a současným vlastníkem pozemku, společností Brno Property Development, které stvrdilo společný záměr dlouhodobě připomínat jeden z nejvýznamnějších symbolů židovských dějin města.

Na jaře 2026 proběhl na místě Velké synagogy rozsáhlý archeologický výzkum. Archeologové odkryli celý půdorys budovy, dochované obvodové zdi i řadu nečekaných nálezů. Mezi nimi architektonické prvky z výzdoby, fragmenty vitráží, pozůstatky technického zázemí i dosud neznámou kruhovou stavbu pod podlahou synagogy. Tyto objevy významně rozšířily naše poznání podoby budovy i jejích posledních okamžiků. Výsledky archeologického průzkumu budou na podzim vystaveny ve vile Löw-Beer.

V dubnu vytvořil přímo na místě velkoformátové dílo streetartový umělec TIMO, který oživil Velkou synagogu formou umělecké intervence ve veřejném prostoru.

Důležitá lokace

Právě na tomto místě se také odehraje významná část letošního festivalu **ŠTETL FEST**, jehož hlavním tématem jsou **Návraty**. Místo bývalé synagogy se tak na několik dní promění v živé centrum festivalového dění.

Ve čtvrtek 27. srpna bude slavnostně obnoven historický název ulice **U Synagogy**, jehož návrat iniciovala Židovská obec Brno. Současně bude odhalen **Poesiomat**, který

Streetartový umělec TIMO vytvořil na sousedním domě mural odkazující na bývalou synagogu.

bude trvale připomínat příběh Velké synagogy prostřednictvím historických textů, liturgických zpěvů i současné literatury. Některé z nahrávek budou obsahovat texty z nového literárního almanachu *Nenacházím žádné stopy. Velká synagoga ožívá v textech současných autorů*.

Večer uzavře premiéra site-specific inscenace **Identita** režisérky Hany Mikoláškové. Představení vzniklo na základě rozhovorů se členy brněnské židovské komunity a odehraje se přímo v prostoru bývalé synagogy. Herci společně s diváky budou postupně znovu vytvářet její půdorys i ústřední prostor bimy.

Ani další festivalové dny nezůstane prostor prázdný. V pátek večer se zde uskuteční společná slavnostní **šabatová večeře** u dlouhého stolu pod širým nebem. Sobotní program nabídne workshopy a přednášky věnované judaismu a židovské identitě zakončené tradiční havdalou za doprovodu

kapely Nišma a pěveckého uskupení Ester Unlimited.

V neděli se místo promění znovu, tentokrát v **Židovskou tržnici**, která propojí stánky s izraelskými specialitami, knihami a judaiky s koncerty českých, amerických a slovenských klezmerových hudebníků a workshopy židovských tradic pro děti i dospělé.

Velká synagoga se samozřejmě nevrátí ve své původní podobě, festival se nesnaží rekonstruovat zaniklou stavbu ani vytvářet její repliku. Ukazuje však, že i místo, z něhož téměř nic nezůstalo, může znovu získat svůj význam tím, že se do něj vrátí lidé, hudba, studium, náboženské tradice, tedy mnohé z toho, co Velkou synagogu po desítky let utvářelo.

BARBORA DOČKALOVÁ

FOTO archiv ŠTETL FEST

Digitálně upravený archivní snímek Velké synagogy, která byla roce 1939 spálena.

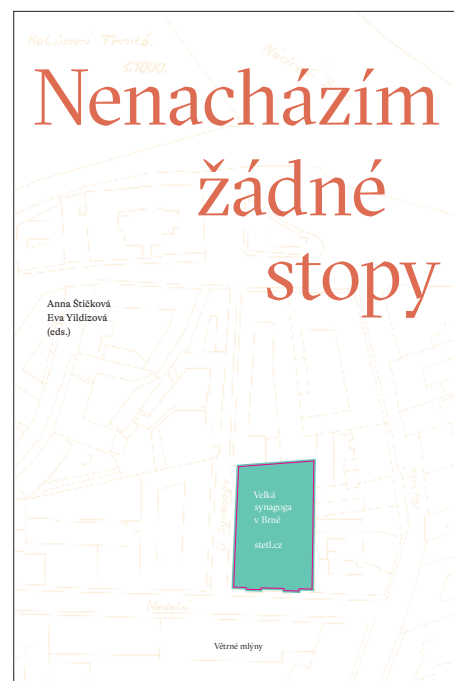
Nenacházím žádné stopy: Tučková, Uhde a další autoři vracejí Velkou synagogu do brněnské paměti

Na nároží ulic Přízova a Spálená v Brně je dnes jen prázdná proluka. Osmdesát sedm let poté, co byla v noci ze 17. na 18. března 1939 Velká synagoga vypálena, se místo znovu probouzí k životu mnoha způsoby. Jedním z nich je i knižní almanach *Nenacházím žádné stopy*, který vzniká ve spolupráci spolku Štetl s nakladatelstvím Větrné mlýny.

Kniha představí texty čtrnácti autorek a autorů – mezi nimi Arnošta Goldflama, Milana Uhdeho, Kateřiny Tučkové, Yvety Shanfeldové či Kláry Goldstein. Editorky Anna Bloch Štičková a Eva Yildizová je oslovily s výzvou, aby se vrátili k místu, po němž nezůstalo takřka nic, a napsali o něm

text vycházející z osobního vztahu k Brnu, případně k židovství. Texty se tak stávají prostorem k návratům, setkávání i k vytváření nové paměti.

Výsledná knižní mozaika je záměrně nesourodá. Vedle historické eseje Michala Doležela o vypálení synagogy a doslovu rabína Štěpána Menaše Klimenta stojí básně, které si s minulostí pohrávají téměř experimentálně – Tim Postovit přebásnil šabatovou píseň Lecha dodi jako seznam rostlin, jež dnes rostou na rumišti proluky, Elena Pecenová i Klára Goldstein hledají v trávě drobné střepy jako jediné hmatatelné stopy zmizelého místa. Próza se naopak vrací k jednotlivým osudům: Lucie Hlavinková vypráví o jedenáctileté Doře, která v den vypálení synagogy zachraňuje kočku s koťaty, zatímco kolem ní mizí svět dětství. Kateřina Tučková dává hlas sirotkovi z brněnské přádelny, který čeká, až si ho jako všechny blízké vezme k sobě Bůh. Milan Uhde sepsal velmi osobní text, v němž vzpomíná na dědečka, jehož židovský původ rodina po válce dvacet

Arnošt Goldflam

Kateřina Tučková

Milan Uhde

Lucie Hlavinková

Anna Bloch Štičková

Tim Postovit

Hana Bergmannová
Klímová

Radek Štěpánek

Vít Sliva

Elena Pecenová

Tereza Bínová

Marta Veselá Jirousová

let tajila i před ním samým. Hrdina povídky Hany Bergmannové Klímové píše dopis Pánu Bohu a text sleduje, jak se ze stavby modelu letadla a klukovských pranic stává cesta k transportu.

Jednotlivé texty spolu vědomě komunikují, proto je editorky neřadí abecedně, ale nechávají je, aby na sebe navazovaly jako hlasy v rozhovoru. Autorské výpovědi také silně doplňuje pečlivě kurátorsky sestavený obrazový doprovod. V knize tak bude možné prostudovat jak původní plány, tak se seznámit se současnou podobou, archeologickými nálezy i s dobovými dokumenty. Fotografie často přímo komunikují s texty. Publikace se tak stává artefaktem, který představí místo, kde Velká synagoga stávala v proměnách času.

Kniha vyjde v nakladatelství Větrné mlýny těsně před festivalem a slavnostně bude uvedena právě během festivalu ŠTETL FEST, a to 27. srpna v Huse na provázku. Některé z textů budou také součástí Poe-siomatu, který bude ten samý den odhalen přímo na místě Velké synagogy. Čtenáři si tak při čtení *Nenacházím žádné stopy* budou moci uvědomit, že stopy, byť neviditelné, tu přece jen zůstaly.

ANNA BLOCH ŠTIČKOVÁ

Předmluva k almanachu

Nenacházím žádné stopy

Ti, kteří si 11. listopadu 1938 zakoupili *Lidové noviny*, se již na titulní straně mohli dočíst do té doby nepředstavitelnou zprávu: „V Německu hoří synagogy.“ S užaslým výrazem ve tváři se z následujících řádků mohli dozvědět, že předchozího dne byly v mnohých německých a rakouských městech zapáleny synagogy, v berlínských ulicích byly rozbity výlohy u stovek židovských obchodů a na deset tisíc židovských obyvatel Vídně mělo být zatčeno a deportováno do nově zřízeného koncentračního tábora v Mauthausenu. Tisíce vídeňských Židů se ze strachu rozprchly do blízkých lesů, kde se ukrývaly.

Židovské modlitebny a synagogy však tehdy, v noci z 9. na 10. listopadu, nehořely pouze v německých a rakouských městech. Přibližně třicet synagog bylo v tu noc vypáleno a zničeno také v československém pohraničí – na území, které ještě před dvěma měsíci bylo součástí Československé republiky. V následujících dnech se tak v novinách objevovaly zprávy o vypálených synagogách v Liberci, Krnově či Opavě.

S jakými pocity asi četli tyto články brněnští Židé, jejichž přátelé, rodinní příslušníci a známí se jen několik kilometrů jižně od Brna ocitli na cizím území, kde byly jejich životy bezprostředně ohroženy? Dokázal si tehdy někdo z nich vůbec představit, že je něco takového vůbec možné – anebo že se již brzy do stejné situace dostanou i oni?

Pogrom, později nazvaný Křišťálová noc, nebyl náhodným výbuchem hněvu, ale koordinovanou akcí a legitimizovaným terorem, jehož cílem bylo mimo jiné otestovat reakci společnosti. Synagogy hořely po stovkách, obchody byly vyrabovány, lidé zatýkáni a vražděni – a reakce státu i většinové společnosti byla v zásadě nulová.

Velká synagoga na dnešní ulici Přízové tehdy ještě stála stranou těchto událostí. Její existence však přestávala být samozřejmostí. Bylo jen otázkou času, kdy k podobnému útoku dojde i zde. Po mnichovském diktátu bylo zřejmé, že samostatnost českých zemí je vážně ohrožena a že přepadení zbytku republiky je jen otázkou času. V lednu a únoru 1939 byli místní nacisté stále agresivnější, zakládali tajné organizace a vybírali vhodné osoby, které mají již brzy usadit do vedoucích pozic ve městě.

V neděli 12. března zaplnili nacističtí sympatizanti Běhounskou třídu v centru města. Smyslem těchto demonstrací bylo mimo jiné vyvolat násilí a krveprolití, které by posloužilo jako záminka k obsazení Moravy nacistickými vojsky. Počet demonstrací narůstal a policie zůstávala v pohotovosti, aby je potlačovala a rozháněla. Brněnskými ulicemi pochodovali nacisté, v jejichž čele stál mimo jiné místní advokát Karl Schwabe. Obyvatelům města muselo být zřejmé, že krize vrcholí.

Ve středu 15. března 1939 docházelo od ranních hodin k obsazování klíčových objektů ve městě. Nově dosazený starosta Brna vydal brzy ráno vyhlášku, v níž vyzýval obyvatelstvo, aby bezvýhradně vyhovělo všem nařízením říšskoněmeckého vojska. Vedení policejního ředitelství převzal Karl Schwabe, aby zajistil vše potřebné pro příchod jednotek německé branné moci, které dorazily do města kolem jedenácté hodiny dopoledne. Již v tento den docházelo k zatýkání židovských obyvatel, kteří se pokoušeli z Brna uprchnout.

O dva dny později projel městem triumfálně Adolf Hitler. Právě toho dne, se západem slunce, začínal pro židovské obyvatele šábes – první šábes, který měli brněnští Židé prožít již v protektorátu Čechy a Morava.

A právě tehdy, v noci ze 17. na 18. března 1939, dorazila skupina nacistických ordnerů na dnešní Přízovu ulici s jasným cílem – vypálit a zničit také Velkou synagogu v Brně. Přivolaným hasičům bylo zabráněno v zásahu a později jim bylo dovoleno pouze chránit okolní domy. Na místo přijel i samozvaný policejní ředitel Karl Schwabe, právě z jehož rozkazu mělo ke zničení synagogy dojít.

Budova vyhořela do základů. Zůstala po ní jen hromada trosek a prázdná parcela určená k budoucí zástavbě. Její zánik proběhl rychle a bez jakékoli veřejné odezvy. Podobně jako tomu bylo v Německu o několik měsíců dříve.

O pouhé dva roky později začali z města nenávratně mizet i ti, pro které bylo toto místo nejvýznamnější židovskou svatyní – místem bohoslužeb, svatebních obřadů i společných setkání.

Zničení Velké brněnské synagogy nebylo výjimečné. Zapadalo do širšího obrazu systematického odstraňování židovské přítomnosti z veřejného prostoru. Nešlo pouze o likvidaci budov, ale o vymazání stop existence celého společenství.

Tato kniha se k příběhu Velké synagogy v Brně vrací právě proto, že její zánik proběhl tak potichu. Číst tento příběh dnes znamená znovu se ptát, jak snadno může být násilí přeloženo do jazyka zprávy – a jak rychle se z místa paměti může stát místo bez minulosti.

MICHAL DOLEŽEL

zastupitel Jihomoravského kraje

Foto: David Konečný

Architektonické naleziště Velké synagogy v červnu 2026

Foto: Roman Franž

Ukázka z almanachu – pietní akt na místě zaniklé Velké synagogy 15. 5. 2026

Arnošt Lustig chtěl změnit svět

Knihu *Arnoštova cesta* v březnu slavnostně uvedl (zleva) kmotr knihy hejtmán JMK Jan Grolich, ředitelka Nadace Arnošta Lustiga Eva Lustigová a autorka knihy Markéta Pilátová.

Jeden z tematických bloků na letošním festivalu židovské kultury ŠTETL FEST 2026 bude věnován odkazu Arnošta Lustiga. Celodenní program připravený u příležitosti stého výročí jeho narození chce představit tohoto významného spisovatele nejen jako autora klasické literatury, ale především jako myslitele a humanistu, jehož texty a životní postoje mají jasný význam i pro současnou společnost. Na co všechno se můžete těšit, vám prozradí Adam Ulčák.

Tematický program se bude konat v sobotu 29. srpna v prostorách brněnské vily Löw-Beer. Odstartuje ho **beseda s vítězi literární soutěže Mladí HUMANisté**. Tato česko-rakouská soutěž dává prostor studentům středních škol, aby se ve svých textech zamýšleli nad tématy lidských práv, tolerance a vzájemného respektu. Mladí autoři během setkání přečtou své oceněné práce a následně budou v moderované diskusi mluvit o tom, jak vnímají Lustigovo dílo a jaké podněty z něj čerpají pro reflexi dnešního světa. Beseda se zaměří na pohled mladé generace, která se pokouší Lustigovy hodnoty převést do moderního kontextu a ukazuje, že jeho myšlenky zůstávají srozumitelné i pro lidi, kteří válečné události znají pouze z učebnic dějepisu.

Na besedu naváže **tvůrčí workshop s názvem Arnoštova cesta**, který povede spisovatelka Markéta Pilátová společně s dcerou spisovatele Evou Lustigovou. Základem pro toto setkání je stejnojmenná kniha, která získala nominaci na cenu Magnesia Litera v kategorii literatury pro děti a mládež a na níž se výtvarně podílela Eliška Podzimková. Workshop je koncipován jako interaktivní dílna, kde se účastníci mohou seznámit s Lustigovým osudem a tvorbou prostřednictvím tvůrčího psaní a práce s textem. Setkání nabídne možnost zapojit se do literárního procesu, pracovat s rodinnou pamětí a hledat vlastní vyjadřovací prostředky pro složitá témata.

Dalším bodem programu bude diskuse s názvem **Arnošt Lustig spisovatel**, která se zaměří na autorovu tvorbu z literární-vědného a uměleckého hlediska. Debaty se zúčastní profesor Michal Bauer, který se ve svém výzkumu na Jihočeské univerzitě dlouhodobě zabývá vztahem literatury, politické moci a totalitních režimů. Doplní jej novinář a publicista František Cinger, autorův blízký přítel a spoluautor knižního rozhovoru 3 × 18, který přinese osobnější svědectví o Lustigových tvůrčích metodách a jeho pohledu na spisovatelské řemeslo. Třetím hostem bude spisovatelka a publicistka Ladislava Chateau, která se ve své práci věnuje francouzskému a českému kulturnímu kontextu. Diskuse nabídne pohled na to, jak Lustig tvořil a jaká byla role angažovaného spisovatele v poválečné Evropě.

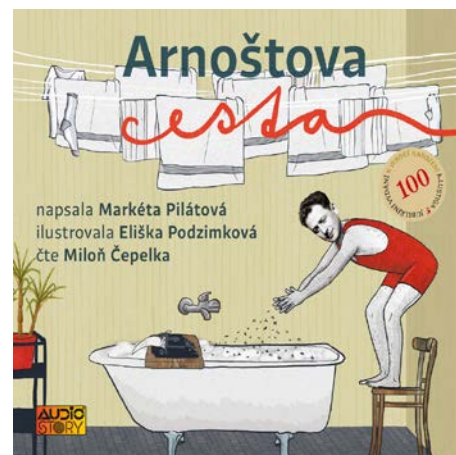
Na tuto odbornou debatu plynule naváže setkání s potomky Arnošta Lustiga pojmenované **Arnošt chtěl změnit svět**, které bude rovněž moderovat Markéta Pilátová.

Tato část programu se zaměří na to, jak chtěl Lustig prostřednictvím svého humanismu měnit svět a jak se mu to dařilo.

Programový blok zakončí projekce dokumentárního filmu **Můj fotr a jeho nejoblíbenější koncentráky**, který natočil autorův syn Josef Lustig. Snímek sleduje cestu tří generací rodiny – Arnošta Lustiga, jeho syna Josefa a jednoho ze spisovatelových vnuků – po místech, kde byl autor za druhé světové války vězněn. Film se vyznačuje tím, že tragické vzpomínky vyvažuje Lustigovým specifickým humorem a nadhledem, což vytváří zajímavý kontrast mezi tíživostí historických míst a osobní vitalitou spisovatele. Projekci osobně uvede režisér Josef Lustig.

Celá akce je organizována ve spolupráci s projektem **Festival 100**, za nímž stojí Nadační fond Arnošta Lustiga. Tento fond založený spisovatelovými dětmi Evou a Josefem si klade za cíl chránit a šířit morální a umělecké dědictví jejich otce. Program na letošním festivalu ŠTETL FEST vychází z Lustigova celoživotního kréda, že „to dobré se projevuje činem“. Celý festivalový blok tak neslouží pouze jako vzpomínková akce, ale spíše jako praktická ukázka toho, jak lze myšlenky humanismu, tolerance a mravní odpovědnosti aktivně předávat dalším generacím prostřednictvím kultury a otevřeného dialogu v současném světě.

ADAM ULČÁK

Kniha Arnoštova cesta vyšla také jako audio. S autorkami textu a ilustrací se můžete na festivalu potkat.

V rámci festivalu se můžete těšit také na besedu s vítězi literární soutěže Mladí HUMANisté inspirované odkazem Arnošta Lustiga.

Rodina Placzkových se vrací domů. Nová kniha připomíná příběhy rabínů, vědců i průmyslníků

Abraham Placzek působil jako zemský rabín Moravy od roku 1851 až do své smrti v roce 1884.

Jen málokterá židovská rodina zanechala v dějinách Moravy tak výraznou stopu jako Placzkovi. Její příslušníci stáli v čele duchovního, kulturního i intelektuálního života regionu, podíleli se na rozvoji textilního průmyslu i světové vědy a jejich životní osudy odrážejí klíčové události moderní evropské historie.

Z tohoto rodu pocházeli například moravští zemští rabíni Abraham Placzek a jeho syn Baruch Jakob, fyzik Georg Placzek, jeden z průkopníků jaderné fyziky, jenž spolupracoval s nejvýznamnějšími vědci své doby, nebo textilní průmyslník a filantrop Alfred Placzek. Nová populárně-naučná publikace **Placzek: rabíni, vědci a svědci dějin**, která bude slavnostně představena na festivalu ŠTETL FEST 2026, se pokouší tento mimořádný rodinný příběh zachytit v celé jeho šíři.

Kniha ale neusiluje pouze o chronologické zachycení jednotlivých životopisů. Prostřednictvím archivních dokumentů, dobových fotografií, rodinné korespondence i osobitých ilustrací Petry Goldflamové Štětínové sleduje širší příběh rodiny, která byla nucena opakovaně čelit dějinným

zvrátům, emigraci i tragickým důsledkům nacistické perzekuce. Vedle rabínů, vědců a průmyslníků dává prostor také těm, kteří se stali svědky dramatických dějin a jejichž vzpomínky dnes pomáhají znovu skládat přerušenu rodinnou paměť.

Na vzniku publikace se významně podíleli samotní potomci rodiny Placzkových, kteří dnes žijí rozptýleni na několika kontinentech. Poskytlí dosud nepublikované fotografie, rodinné dokumenty, dopisy i osobní svědectví. Díky jejich otevřenosti vznikla kniha, která propojuje historický výzkum s živou rodinnou pamětí. Právě tato spolupráce se stane jedním z nejvýraznějších momentů letošního festivalu. Do Brna i Alexovic přijede mimořádně početná skupina potomků rodiny Placzkových, aby se společně zúčastnila uvedení knihy i dalších festivalových akcí věnovaných historii jejich předků.

Kniha bude slavnostně představena 26. srpna v rámci festivalu ŠTETL FEST 2026 symbolicky ve Vile Placzek v Alexovicích. Volba místa není náhodná. Vila, dříve sloužící jako letní rodinné sídlo Placzkových,

Věděli jste, že Georg Placzek byl jeden ze dvou občanů Československa, kteří se podstatnou měrou podíleli na americkém projektu Manhattan?

Obálka publikace s prozaickým názvem **Placzek**

stojí v bezprostřední blízkosti někdejší textilní továrny Alfreda Placzka a představuje jeden z nejautentičtějších dochovaných svědků podnikatelského odkazu rodiny. Setkání s potomky rodu a představení knihy symbolicky propojí minulost s přítomností a historické bádání s návratem na jedno z míst, odkud se rodinný příběh před více než stoletím rozvíjel.

Publikace vychází dvojazyčně v češtině a angličtině. Jejím cílem je zpřístupnit příběh rodiny nejen českým čtenářům, ale také potomkům rozptýleným po celém světě a všem, kteří se zajímají o dějiny moravského židovstva. Současně představuje další krok v dlouhodobé snaze festivalu ŠTETL FEST vracet do veřejného prostoru příběhy osobností a rodin, které spoluutvářely podobu Brna i celé střední Evropy, ale jejichž odkaz byl na dlouhá desetiletí přerušen.

Setkání v Alexovicích tak nebude pouze prezentací nové publikace, ale věříme, že se stane i oslavou návratů lidí, příběhů i míst, kteří znovu nacházejí své místo v české kulturní paměti.

BARBORA DOČKALOVÁ

ŠTETL FEST 2026 – programové tipy

Představení divadla Fringe z Beer Ševy Goral Hagra

26. 8. 19.00

Divadlo Husa na provázku

Divadelní představení *Goral Hagra* izraelského souboru Fringe Theatre z Beer Ševy nabídne mystickou divadelní meditaci inspirovanou starobylým kabalistickým rituálem Goral Hagra. Ten se podle tradice vykonává jen ve chvílích nejvyšší nouze, má prostřednictvím náhodně vybraného verše z Tóry odhalit odpověď na otázku lidského osudu.

Rapující diva v ortodoxním štrajmlu Lea Kalisch a Der Šenster Gob

26. 8. 20.30

Divadlo Husa na provázku

Energická hudebně-performativní show, v níž se setkává rap, kabaret, židovská tradice a současný humor. Newyorskou zpěvačku a bavičku Leu Kalisch aka Rebbetzin Leu doprovodí pražská akustická kapela Der Šenster Gob hrající romskou, židovskou a další východoevropskou lidovou hudbu.

Odhalení poesiomatu a přejmenování ulice U Synagogy Velká synagoga ožívá

27. 8. 19.00

Velká synagoga

Slavnostní okamžik věnovaný znovuoživení prostoru Velké synagogy a odhalení poesiomatu, který bude na místě přehrávat vzpomínky pamětníků, liturgické zpěvy, archivní materiály i texty současných literátů inspirované zdejším geniem loci. Součástí programu bude také slavnostní návrat ulice Spálené k historickému názvu U Synagogy.

Premiéra divadelní inscenace v režii Hany Mikoláškové Identita

27. 8. 20.00

Velká synagoga

Premiéra nové autorské inscenace inspirované osobními příběhy několika generací a jejich vztahem k židovským kořenům. Site-specific inscenace vytvořená pro prostor zaniklé brněnské Velké synagogy propojuje divadlo, zvukovou krajinu, fragmenty vzpomínek i autentické výpovědi lidí, kteří hledají svůj vztah k židovské identitě, paměti a domovu.

Uvedení almanachu a autorské čtení Nenacházím žádné stopy

27. 8. 15.00

Divadlo Husa na provázku

Literární almanach *Nenacházím žádné stopy* vznikl jako součást projektu Velká synagoga ožívá a propojuje současné české texty inspirované místem zaniklé brněnské Velké synagogy. Prostřednictvím autorských čtení knihu představí Kateřina Tučková, Milan Uhde, Arnošt Goldflam a další spisovatelé a spisovatelky, kteří pro publikaci vytvořili původní texty.

Hudební most mezi Orientem a Západem Folkadu

28. 8. 18.30

Vila Tugendhat

Koncert kapely Folkadu, kterou založila zpěvačka a trumpetistka Yael Gat, propojuje hudební tradice Východu a Západu. Repertoár zahrnuje známé i zapomenuté skladby a básně v hebrejštině, jidiš a v latinu a zve posluchače k prožití magie židovské hudby.

Stand-up Michaela Szatmaryho Baví ma Žid

28. 8. 17.00

Divadlo Husa na provázku

Michael Szatmary oslavil padesátku a rozhodl se o tom říct úplně všechno. Ve svém stand-up speciálu mapuje život s humorem, který je ostrý, upřímný a nevyhýbá se žádnému tabu. Jak napovídá název, bude řeč o identitě, rodině, dětech, stárnutí i o každodenních absurditách.

Sváteční večer u dlouhého stolu Šabat šalom

28. 8. 20.30

Velká synagoga

Přijďte usednout k dlouhému stolu v prostoru bývalé Velké synagogy a přivítat šabat tradičním požehnáním, zpěvem a sdíleným setkáním. V ceně vstupného je zahrnuto drobné pohoštění. Na místě bude možné zakoupit košer víno a další pochutiny.

Postpunkové saxofony z Izraele Malox

29. 8. 21.00

Divadlo Husa na provázku

Divoký izraelský hudební projekt, který propojuje postpunkovou energii, saxofonovou syrovost, improvizaci a nespoutaný temperament. Po letech očekávání se do České republiky vrací jedna z nejvýraznějších a nejexpozivnějších kapel současné mezinárodní scény.

Živelný americký klezmer Yale Strom

30. 8. 16.00

Velká synagoga

Houslista a skladatel Yale Strom (USA) se od 80. let věnuje objevování židovských a romských hudebních tradic v Evropě i na Balkáně. Publikum čeká jedinečný koncert, kde se setká židovská, romská a balkánská hudební tradice v moderním živelném provedení.

festival
židovské
kultury

פסטיבל
התרבות
היהודית

ŠTETL FEST

Pátý ročník festivalu ŠTETL FEST je mezinárodní multižánrová událost, která představuje židovskou kulturu, historii, tradice i samotnou židovskou komunitu jako nedílnou a historicky doloženou součást naší společnosti.

Letošní téma *Návraty* připomene zaniklou brněnskou Velkou synagogu a prostřednictvím setkání s potomky pěti významných židovských rodin otevře otázky paměti a násilně přerušené kontinuity.

26—30.8 2026 Brno—Alexovice—Brněnec

výstavy

Víla Stiassni	Poselství parochetů textilní artefakty Ivy Vodrážkové inspirované zaniklými synagogami v ČR
Víla Löw-Beer - zahrada	Celý svět chodí po Fuhrmannových kobercích příběh židovských textilních průmyslníků ve víru dvacátého století
Velká synagoga	Prázdné parcely: synagogální architektura projekty Fakulty stavební VUT reagují na zaniklá místa židovského života
Velká synagoga	Brněnská synagoga v plamenech výstava Michala Doležela k 87. výročí jejího vypálení
Arnoldova víla	Rabi Feder Superhero seznámení s tichým hrdinou v modlitebním plášti
Galerie U Dvou Polívků	Placzek: rabíni, vědci a svědci dějin ilustrace Petry Goldflamové Štětínové k nové publikaci

26.8

středa

9.00	nádraží u hotelu Grand	ŠTETL BUS festivalová linka Brno–Alexovice RAF House–Ivančice	
10.00	Víla Placzek Alexovice	Pokládání Kamenů zmizelých za rodinu Placzek	ZDARMA
11.00	Palackého nám. Ivančice	Po stopách židovské komunity v Ivančicích komentovaná procházka Věry Jelínkové od památníku Alfonse Muchy	
11.00	Víla Placzek Alexovice	Komentovaná prohlídka Víly Placzek	
11.30	Víla Placzek Alexovice	Areál textilní továrny v Alexovicích prohlídka s Martinem Koplíkem	
11.45	nádraží u hotelu Grand	ŠTETL BUS festivalová linka Brno–Alexovice RAF House–Ivančice	
12.30	Víla Placzek Alexovice	Placzkovi: rabíni, vědci a svědci dějin uvedení knihy Barbory Dočkalové	ZDARMA
13.00	Víla Placzek Alexovice	Areál textilní továrny v Alexovicích prohlídka s Martinem Koplíkem	
13.00	Víla Placzek Alexovice	Georg Placzek a jeho odkaz přednáška Aleše Gottvalda	ZDARMA
13.00	Mřenkova 36 Ivančice	Komentovaná prohlídka židovského hřbitova v Ivančicích	
14.00	RAF House Alexovice	Dopisy z Brna & Daisy a Erika dva filmové dokumenty a beseda s tvůrci a potomky rodiny Placzek	ZDARMA
15.00	Víla Placzek Alexovice	Areál textilní továrny v Alexovicích prohlídka s Martinem Koplíkem	
15.00	Bašty 2	Po stopách brněnské židovské komunity komentovaná procházka	
15.30	RAF House Alexovice	Muzeum RAF generála Emila Bočka prohlídka s Janem Dašovským	
16.00	Velká synagoga	Brněnská synagoga v plamenech komentovaná prohlídka výstavy s jejím autorem Michalem Doleželem	ZDARMA
16.30	RAF House Alexovice	ŠTETL BUS festivalová linka Alexovice–Brno	
17.00	Moravské nám. 4	Odkaz brněnských židovských podnikatelů architektonická procházka se Zuzanou Ragulovou	
18.00	Divadlo Husa na provázku	Slavnostní zahájení festivalu	ZDARMA
19.00	Divadlo Husa na provázku	Goral-Hagra představení Fringe Theatre z Beer Ševy	
20.30	Divadlo Husa na provázku	Lea Kalisch a Der Šenster Gob rapující diva v ortodoxním štrajmlu	ZDARMA

10.00	Vila Stiassni	Osudy zabaveného majetku rodiny Stiassni přednáška Lucie Němečkové a Jiřího Blažka	ZDARMA
10.00	Zemanova cukrárna	Návraty do Brna brunch s potomky rodiny Placzek v angličtině	
11.00	Vila Wittal	Velká synagoga v plamenech přednáška Michala Doležela a Michala Konečného	
12.30	Jiráskova 31	Pokládání Kamenů zmizelých za rodinu Placzek	ZDARMA
13.00	Vila Stiassni	Poselství parochetů vernisáž výstavy Ivy Vodrážkové	ZDARMA
13.00	Nezamysova 27	Komentovaná prohlídka židovského hřbitova	
14.00	Vila Wittal	Židovský disent beseda Petra Oslzého s Věrou Roubalovou Kostlánovou	
14.00	Vila Stiassni	Příběh rodiny Stiassni přednáška kastelánky Kateřiny Konečné	ZDARMA
15.00	Vila Stiassni	Svět dnešní noci krátký film	ZDARMA
15.00	Bašty 2	Po stopách brněnské židovské komunity komentovaná procházka	
15.00	Divadlo Husa na provázku	Nenacházím žádné stopy uvedení almanachu a autorské čtení K. Tučkové, M. Uhdeho, A. Goldflama a dalších	ZDARMA
15.30	Vila Polansky	Pokládání Kamenů zmizelých za rodinu Stiassni	ZDARMA
16.00	Vila Polansky	Stiassni v Brně přednáška Michala Doležela	
16.00	Vila Wittal	Brněnští židovští architekti, 1919–1939 uvedení reedice knihy a přednáška Petra Pelčáka	
17.00	Janáčkovo nám. 2	Po stopách rodiny Placzek komentovaná procházka s Barborou Dočkalovou	
17.30	Velká synagoga	Prázdné parcely: synagogální architektura vernisáž studentských projektů	ZDARMA
18.00	Velká synagoga	Urband pouliční šraml z Brna	ZDARMA
19.00	Divadlo Husa na provázku	HaChucpa brněnský klezmer	ZDARMA
19.00	Velká synagoga	Velká synagoga ožívá odhalení Poesiomatu a pojmenování ulice U synagogy	ZDARMA
20.00	Velká synagoga	Identita premiéra divadelní inscenace v režii Hany Mikoláškové	
20.30	Kabinet múz	Mojše Band Electro & DJ Ronelle klezmer v elektronickém hávu a after party	
21.00	Velká synagoga	Makabara vokální trio	ZDARMA
21.30	Velká synagoga	Návrat Velké synagogy venkovní videoprojekce	ZDARMA

10.00	Galerie U Dvou Polívků	Stroj času: místa paměti vyhlášení výsledků a přehlídka soutěžních filmů	ZDARMA
10.00	Starobrněnská 7	Pokládání Kamenů zmizelých za rodinu Kohn	ZDARMA
10.00	Arnoldova vila	Rabi Feder Superhero komentovaná prohlídka výstavy	
10.00	Malinovského nám. Mahenovo divadlo	Moravský Manchester komentovaná procházka s Kateřinou Tučkovou	
11.00	Divadlo Husa na provázku	Nigun hudební meditace pod vedením rabínky Kamily Kopřivové	

11.00	Vila Löw-Beer	Fuhrmannovi v Brně přednáška Evy Yildizové a Michaela Furhmanna	
13.00	Divadlo Husa na provázku	Jsem Žid a zdrav beseda Ireny Kalhousové s Marinou Šternovou a Jakubem Szántó	
13.00	Vila Löw-Beer	Pokládání Kamenů zmizelých za rodinu Fuhrmann	ZDARMA
13.30	Vila Löw-Beer	Celý svět chodí po Fuhrmannových kobercích vernisaž výstavy	ZDARMA
14.00	Arnoldova vila	Kohnovi v Brně přednáška Kristýny Zubčákové	
14.00	Vila Löw-Beer	Pečení tradičních dobrot workshop s nutností rezervace	
14.30	Vila Löw-Beer	Archeologické naleziště Velké synagogy přednáška archeologa Jiřího Zubalíka	
14.30 -17.00	Vila Löw-Beer	Workshopy pro rodiče s dětmi výroba koberců, judaik a tašek	
14.30 -17.00	Vila Löw-Beer	Dynastie pátrací hra po stopách židovských rodin v zahradách vil	ZDARMA
15.00	Divadlo Husa na provázku	Duchovnost jeruzalémského chrámu a duchovnost synagogy přednáška Lea Pavláta	
15.00	Galerie U Dvou Polívků	Placzek: rabíni, vědci a svědci dějin vernisaž ilustrací Petry Štětínové Goldflamové	ZDARMA
15.30	Galerie U Dvou Polívků	Abraham, Baruch a já beseda s rabínem Menaše Klimentem	ZDARMA
15.30	Arnoldova vila	Návraty do Brna beseda s potomky rodiny Kohn	
16.00	Vila Löw-Beer	Všechny chutě Izraele přednáška Noama Daroma s ochutnávkou izraelských specialit	
16.00	Vila Löw-Beer	Pečení tradičních dobrot workshop s nutností rezervace	
17.00	Galerie U Dvou Polívků	Dvěře do světa mých předků přednáška Marianne Seidler Golding v angličtině	ZDARMA
17.00	Divadlo Husa na provázku	Baví ma Žid stand-up Michaela Szatmaryho	
17.00	Duck Bar	Po stopách rodiny Kohn komentovaná procházka s Martinem Koplíkem	
18.30	Vila Tugendhat	Folkadu hudební most mezi Orientem a Západem	
19.00	Divadlo Husa na provázku	Šabatové písně a modlitby koncert pěveckého sboru Kantiléna	ZDARMA
20.00	Vila Löw-Beer	Soirée ve vile zážitkové divadelní představení	
20.30	Velká synagoga	Šabat šalom sváteční večer u dlouhého stolu	

29.8

sobota

9.00	nádraží u hotelu Grand	ŠETL BUS festivalová linka na trase Brno–Brněnec	
10.00	Schindlerova Archa Brněnec	Komentovaná prohlídka Muzea přeživších s Danielem Low-Beerem v angličtině	
10.00	Vila Löw-Beer	Mladí HUMANisté autorské čtení soutěžních textů	ZDARMA
10.00	Duck Bar	Po stopách rodiny Kohn komentovaná procházka s Martinem Koplíkem	
11.00	Divadlo Husa na provázku	Úvod do hebrejštiny jazykový workshop	
11.00	Pražákův palác	Napravená křivda: příběh sbírky Stefana Hellera komentovaná prohlídka výstavy	
11.00	Schindlerova Archa Brněnec	LB Touch módní přehlídka obnovené textilní produkce rodiny Löw-Beer	ZDARMA

11.30	Schindlerova Archa Brněnec	Vily rodiny Löw-Beer: návraty do života přednáška Petry Svobodové	ZDARMA
11.30	Svitávka Hybešova 166	Komentovaná prohlídka vily rodiny Löw-Beer	
12.30	nádraží u hotelu Grand	ŠTETL BUS festivalová linka na trase Brno–Svitávka–Brněnec	
13.00	Schindlerova Archa Brněnec	Začínáme od nuly komentovaná prohlídka expozice s Danielem Low-Beerem v angličtině	ZDARMA
13.00	Divadlo Husa na provázku	Překladatelské oříšky beseda s překladatelkami z hebrejštiny Silvií Singerovou a Lenkou Bukovskou	ZDARMA
13.00	Janáčkovo nám. 2	Po stopách rodiny Placzek komentovaná procházka s Barborou Dočkalovou	
13.30	Schindlerova Archa Brněnec	Příběh továrny rodiny Löw-Beer filmový dokument	ZDARMA
14.00	Schindlerova Archa Brněnec	Komentovaná prohlídka Muzea přeživších	
14.00	Schindlerova Archa Brněnec	ŠTETL BUS festivalová linka Brněnec–Brno	
14.00	Svitávka Hybešova 166	Komentovaná prohlídka vily rodiny Löw-Beer	
14.00	Velká synagoga	Jak líbezné jsou tvé stany: synagoga v liturgických a literárních textech workshop Terezy Gafny Váňové a Daniela Soukup	
14.00	Vila Löw-Beer	Arnoštova cesta literární workshop s Evou Lustigovou a Markétou Pilátovou	
14.30	Schindlerova Archa Brněnec	LB Touch módní přehlídka obnovené textilní produkce rodiny Löw-Beer	ZDARMA
14.00	Schindlerova Archa Brněnec	ŠTETL BUS festivalová linka na trase Brněnec–Svitávka–Brno	
15.00	Schindlerova Archa Brněnec	Still filmový dokument Wendy Oberlander	ZDARMA
15.00	Svitávka Hybešova 166	Komentovaná prohlídka vily rodiny Löw-Beer	
15.00	Divadlo Husa na provázku	Být Židovkou a queer beseda Ireny Kalhousové s Annou Štítkovou a Annou Hájkovou	
15.00	Duck Bar	Po stopách rodiny Kohn komentovaná procházka s Martinem Koplíkem	
15.30	Schindlerova Archa Brněnec	Identita repríza divadelní inscenace v režii Hany Mikoláškové	
15.30	nádraží u hotelu Grand	ŠTETL BUS festivalová linka Brno–Brněnec	
16.00	Velká synagoga	Mezi modlitbou a písní: Unetane tokef a Leonard Cohen přednáška Jana Fingerlanda	
16.00	Vila Löw-Beer	Arnošt spisovatel beseda s Františkem Cingerem, Michalem Bauerem a Ladislavou Chateau	ZDARMA
17.00	Divadlo Husa na provázku	Hoch jak srna: queer touha v díle Jiřího Langera přednáška Daniela Soukupa	
17.00	Schindlerova Archa Brněnec	Schindlerův seznam projekce filmu	
18.00	Velká synagoga	Identity v pohybu: Židovství v tradičních textech přednáška Aleše Weisse	
18.00	Vila Löw-Beer	Arnošt chtěl změnit svět beseda s potomky Arnošta Lustiga	ZDARMA
20.00	Vila Löw-Beer	Můj fotr a jeho nejoblíbenější koncentráky filmový dokument s úvodem režiséra Josefa Lustiga	
20.30	Velká synagoga	Havdala slavnostní zakončení šabatu s Ester Unlimited & kapelou Nišma	ZDARMA
20.30	Schindlerova Archa Brněnec	ŠTETL BUS festivalová linka Brněnec–Brno	
21.00	Divadlo Husa na provázku	Malox post-punkové saxofony z Izraele	
22.00	Velká synagoga	Návrat Velké synagogy venkovní videoprojekce	ZDARMA

10.00	Vila Tugendhat	Obrana absolutního postoje beseda Lea Pavláta s vrchním zemským rabínem a spisovatelem Karolem Sidonem	
10.00	Duck Bar	Po stopách rodiny Kohn komentovaná procházka s Martinem Koplíkem	
10.00	Divadlo Husa na provázku	Klezmerové písně hudební workshop s Yale Stromem v angličtině	
10:30	Arnoldova vila	Krajina paměti: židovské stopy v srdci Berlína před nástupem nacismu přednáška Jesse Earla	ZDARMA
11.00	Divadlo Husa na provázku	Písně v jidiš pěvecký workshop s Elizabeth Schwartz v angličtině	
11.00	Římské náměstí	Po stopách brněnských synagog komentovaná procházka s Barborou Dočkalovou	
11.30	Vila Tugendhat	Ochrana tradičních hodnot v moderní společnosti přednáška rabína Eliezera Simchy Weiss	
13.00	Arnoldova vila	Včera, dnes a zítra: budování Centra paměti a dialogu Bubny přednáška Pavlína Šulcové	ZDARMA
13.00	Nezamyslova 27	Symbolika židovských náhrobků tematická prohlídka hřbitova	
13.00 -19.00	Velká synagoga	Židovská tržnice prodej izraelských specialit, knih s židovskou tematikou a dalších judaik	
13.30	Vila Löw-Beer	Ženy v izraelské společnosti přednáška Ireny Kalhousové	
14.00	Arnoldova vila	120 let působení Židovského muzea v Praze přednáška Michaely Sidenberg	ZDARMA
14.00	Velká synagoga	Létající rabín český klezmer	
14.00 -18.00	Velká synagoga	Židovské tradice a zvyky workshopy pro děti i dospělé	
14.00	Divadlo Husa na provázku	Konfiskace židovského movitého majetku od roku 1939 přednáška Lucie Němečkové a Jiřího Blažka	ZDARMA
15.00	Vila Löw-Beer	Shelly Kupferberg beseda s německou spisovatelkou	ZDARMA
15.00	Nezamyslova 27	Komentovaná prohlídka židovského hřbitova	
15.00	Divadlo Husa na provázku	David a Goliáš tančí divadelní představení Schimmerle Klezmer Kabaretu	
15.30	Arnoldova vila	Muzeum POLIN: mezi pamětí a životem přednáška Karoliny Jastrzębske-Mitzner	ZDARMA
16.00	Velká synagoga	Yale Strom Band živelný americký klezmer	
16.00	Divadlo Husa na provázku	Ukradená minulost beseda s potomky židovských rodin	ZDARMA
16.30	Divadlo Husa na provázku	Cha cha chá, zasmál se Mordechaj výtvarný workshop Vojtěcha Šedy	
16.30	Vila Löw-Beer	Zmizelé synagogy prezentace fotografií Štěpána Bartoše	ZDARMA
17.00	Arnoldova vila	Místa paměti v Polsku prezentace historiků z Varšavy, Lodže a Krakova	ZDARMA
18.00	Velká synagoga	Samaria Klezmer Band slovenský klezmer	
18.00	Divadlo Husa na provázku	Přepište dějiny: restituce živé vydání historického podcastu	
20.00	Vila Löw-Beer	Soirée ve vile zážitkové divadelní představení	

místa a adresy:

Velká synagoga, Přízova / Spálená
Divadlo Husa na provázku, Zelný trh 9
Vila Löw-Beer, Drobného 22
Arnoldova vila, Drobného 26
Vila Wittal, Hroznová 39
Vila Stiassni, Hroznová 14
Vila Tugendhat, Černopolní 45

Vila Placzek,
Muzeum RAF gen. Emila Bočka
Tovární 9, Ivančice-Alexovice
Schindlerova Archa Brněnec – Muzeum
přeživších, Nádražní 166, Brněnec
Vila Polansky, Květná 34
Kabinet múz, Sukova 49
Zemanova cukrárna, Josefská 4

Galerie U Dvou Polívků, Jakubské nám. 5
Vila Löw-Beer ve Svítávce
Hybešova 166, Svítávka
Duck Bar, Kamenná čtvrt 581
Židovský hřbitov Ivančice, Mřenková 36
Židovský hřbitov, Nezamyslova 27, Brno
Pražákův palác, Husova 18

vstupenky:

stetl.cz
fairplay.events
provazek.cz

Za finanční podporu děkujeme Katedrě a Petrovi Janků.
Záštity nad festivalem převzali: prezident České republiky Petr Pavel, předseda vlády ČR Andrej Babiš, hejtmán Jihomoravského kraje Jan Grolích, primátorka statutárního města Brna Markéta Vaňková, velvyslanec Izraele v ČR Amir Weisabrod, předseda Ústavního soudu Josef Baxa.

Stroj času: Místa paměti

Mladí tvůrci vracejí hlas zapomenutým místům

Co zůstává na místě, odkud zmizí dům, továrna, synagoga nebo škola? A jak vyprávět příběhy, které už na první pohled neexistují? Právě takové otázky si kladli účastníci třetího ročníku celostátní soutěže Stroj času: místa paměti, kterou letos vyhlásilo Centrum židovské kultury ŠTETL při Židovské obci Brno.

Soutěž byla určena dětem a mladým lidem ve věku od deseti do devatenácti let. Jejich úkolem bylo vytvořit krátký film o místě, které z veřejného prostoru téměř zmizelo vlivem nejrůznějších okolností. Nešlo přitom o hledání známých historických faktů, ale o objevování příběhů ukrytých v našem bezprostředním okolí, kolem nichž často chodíme, aniž bychom tušili, co se zde odehrálo.

Do soutěže se zapojilo třicet základních, středních i základních uměleckých škol z celé České republiky. Celkem vzniklo 46 dokumentárních, hraných, animovaných i experimentálních filmů. Každý z nich je jiný, všechny však spojuje snaha pochopit minulost prostřednictvím konkrétního místa a lidských osudů.

Porota letos hodnotila především kreativní přístup, nápad a schopnost autorů klást otázky. Technická dokonalost byla až na druhém místě. Mnohem důležitější bylo, zda se mladým tvůrcům podařilo objevit příběh, který stojí za vyprávění, a přemýšlet o tom, proč některá místa zůstávají v kolektivní paměti, zatímco jiná téměř zmizela. Mladí filmaři se v rámci zapojení do soutěže museli stát aktivními interprety, pátrat v archivech, mluvit s pamětníky, hledat fotografie, číst kroniky, a především přemýšlet o tom, jak minulost převyprávět současnému divákovi. Historie se tak pro ně stala místo uzavřené kapitoly v učebnici živou zkušeností.

Synagoga po vypálení roku 1939

Téma soutěže úzce souvisí s hlavní dramaturgickou linií festivalu pátého ročníku festivalu ŠTETL FEST 2026: Návraty. Jedním z jeho ústředních motivů je připomínka brněnské Velké synagogy, vypálené nacisty v březnu 1939. Soutěž však ukazuje, že podobných míst, kde dnes jsou parkoviště, bytové domy nebo prázdné parcely, ale ještě před několika generacemi byla přirozenou součástí života (nejen) židovských komunit, existují v České republice stovky.

Vyhlášení vítězů

Výsledky soutěže budou slavnostně vyhlášeny 28. srpna v 10.00 hodin v Galerii u dvou Polívků, která sídlí na Jakubském náměstí 5. Návštěvníci budou mít možnost zhlédnout všechny přihlášené filmy a setkat se s jejich autory. Ocenění získají tři filmy v mladší kategorii (10–15 let), tři filmy ve starší kategorii (16–19 let) a porota udělí také tři zvláštní ceny.

Soutěž Stroj času: místa paměti navazuje na předchozí projekty Černý Petr z Terezína a Srdce je oheň, které v minulých letech zapojily stovky žáků a studentů z celé republiky. Společným jmenovatelem všech těchto projektů je přesvědčení, že vztah k historii nevzniká memorováním dat, ale osobním setkáním s příběhem. Jejich autoři tak svými filmy vracejí hlas místům, která byla na dlouhá desetiletí umlčena, a připomínají, že paměť není definitivní, ale musíme ji znovu a znovu vytvářet.

BARBORA DOČKALOVÁ

Záběry z vítězného snímku v nejstarší věkové kategorii s názvem Dům Endlerů od studentů z Liberce.

Brněnské židovské vily ožijí festivalem

Vila stavitele Josefa Arnolda, který si ji nechal postavit v roce 1862 na svazích Černých Polí nad lužáneckým parkem, je jednou z tradičních festivalových zastávek.

Jen málokteré evropské město nabízí tak výjimečnou koncentraci vil spojených s významnými židovskými rodinami jako Brno. Stavby vzniklé ve druhé polovině 19. a první polovině 20. století dodnes vyprávějí příběhy průmyslníků, architektů, mecenášů i jejich rodin. Letošní ŠTETL FEST promění právě tato místa v důležitá dějiště festivalového programu.

První lokace se nachází nedaleko centra města a parku Lužánky. Zahradami jsou zde propojeny tři mimořádné stavby: secesní vila Löw-Beer, světově proslulá vila Tugendhat a nedávno zdařile rekonstruovaná Arnoldova vila. Návštěvníci dnes mohou volně procházet celým areálem stejně jako kdysi členové rodiny. Obnovené propojení zahrad vrací tomuto místu jeho původní charakter a připomíná, že jednotlivé domy nikdy netvořily izolované solitéry, ale byly

Jeden z pokojů v Arnoldově vile se až do konce srpna promění v rámci výstavy Rabi Feder Superhero ve studovnu tohoto významného brněnského rabína.

součástí jednoho rodinného světa. Vila Löw-Beer je dnes spojována především se jménem Alfreda Löw-Beera, který ji vlastnil od roku 1913. Ve skutečnosti ji však o několik let dříve nechal postavit textilní podnikatel Moritz Fuhrmann. Když Alfred Löw-Beer později věnoval část zahrady své dceři Gretě a jejímu manželovi Fritz Tugendhatovým,

vznikl zde prostor pro stavbu jedné z nejvýznamnějších staveb moderní světové architektury. Nedalekou Arnoldovu vilu obývala Alfredova sestra Cecilie Hože, která ji nechala přestavět ve stylu pozdní secese s prvky art deca. Dnešní stav se po desetiletích vrací k původnímu úzkému propojení.

Další trojice vil v Pisárkách

Další trojici vil vzdálených jen několik minut chůze od sebe najdeme v brněnské čtvrti Pisárky. Funkcionalistickou vilu Stiassni navrhl židovský architekt Ernst Wiesner pro Alfreda a Hermine Stiassni. Jen o několik desítek metrů dál na Květné ulici se nachází vila Alfredova bratra Ernsta Stiassniho, dnes známá jako vila Polansky. Také tyto dvě rezidence byly původně propojeny zahradou. Nedaleká vila Wittal pak představuje pozoruhodnou ukázkou organického funkcionalismu. Ještě donedávna sloužila jako městské byty, dnes ji čeká citlivá rekonstrukce a postupná proměna v otevřený muzejní, vzdělávací a komunitní prostor.

Společný osud

Příběhy všech těchto šesti vil mají společný tragický jmenovatel. Jejich původní majitelé a jejich rodiny byli pronásledováni nacistickým režimem, přišli o své domovy i majetek, mnozí z nich zahynuli během šoa nebo byli nuceni odejít do exilu. Právě proto je symbolické, že se dnes tyto domy znovu otevírají veřejnosti a stávají se místy připomínky židovských dějin a kultury.

Program letošního festivalu tuto jedinečnou síť vil naplno využívá. Ve vile Stiassni zazní přednášky věnované osudům zabařeného židovského majetku i historii rodiny Stiassnich, otevře se výstava *Poselství paro-*

chetů a návštěvníci uvidí film *Svět dnešní noci*. Poprvé se veřejnosti otevře také vila Polansky, kde proběhne položení Kamenů zmizelých za rodinu Stiassnich a přednáška Michala Doležela.

Vila Wittal nabídne přednášky o Velké synagoze, brněnských židovských architektech a o židovském disentu. Arnoldova vila se stane místem setkání evropských paměťových institucí. V odborném bloku zde vystoupí zástupci Židovského muzea v Praze, Muzea POLIN, Centra paměti a dialogu Bubny i dalších institucí, které se věnují uchovávaní židovského kulturního dědictví v Evropě.

Ve vile Löw-Beer se festival vrátí k příběhu rodiny Fuhrmannových, která dům původně nechala postavit. Návštěvníci uvidí novou výstavu věnovanou jejich textilní výrobě, vyslechnou přednášky o archeologickém průzkumu Velké synagogy i izraelské gastronomii, mohou se zapojit do workshopů pečení tradičních dobrot, výroby koberců či judaik nebo si s dětmi zahrát pátrací hru *Dynastie*. Večery uzavře zážitkové divadelní představení *Soirée ve vile*. Samostatnou programovou linii pak letos představí

připomínka stého výročí narození Arnošta Lustiga.

Program ve vile Tugendhat

Ani vila Tugendhat nezůstane stranou. V pátek zde zazní koncert izraelského souboru Folkadu a v neděli se zde představí přední duchovní osobnosti současného judaismu. S vrchním zemským rabinem Karolem Sidonem bude besedovat Leo Pavlát a o tématu ochrany tradičních hodnot v moderní společnosti promluví člen Rady hlavního rabinátu Státu Izrael rabin Eliezer Simcha Weiss.

Brněnské židovské vily tak během několika festivalových dnů znovu vytvoří živou síť propojených míst. Stejně jako kdysi je nebude spojuvat jen architektura, ale především lidé, příběhy a společný kulturní život.

BARBORA DOČKALOVÁ

Funkcionalistická vila rodiny Wittalových se pod správou Muzea města Brna a Centra židovské kultury ŠETL připravuje na novou kapitolu. Vznikne zde kulturní a vzdělávací prostor.

Ve vile Löw-Beer letos festival připomene příběh rodiny Fuhrmannových, která si dům původně nechala postavit.

Milovníci architektury jistě ocení interiér vily Wittal.

Návštěvníci festivalu ŠETL FEST mohou navštívit také nejznámější brněnskou prvorepublikovou stavbu – vilu Tugendhat.

Festivalové putování do Ivančic, Alexovic, Brněnce a do Svitávky

Vydejte se na místa spojená s příběhy moravských židovských rodin

Nově zrekonstruovaná vila Placzek v Ivančicích znovu ožívá ve své původní podobě.

ŠTETL FEST bývá spojován především s Brnem, letošní ročník ale návštěvníky zavede také za hranice města. Téma **Návraty** se totiž neodehrává pouze v ulicích moravské metropole. Příběhy židovských rodin, které festival letos připomíná, jsou pevně spjaty také s Ivančicemi, Alexovicemi, Svitávkou a s Brněncem, kde se odehrávaly jejich podnikatelské úspěchy, rodinný život i dramatické zvraty 20. století.

Festival proto připravil sérii výletů, které nabídnou komentované prohlídky, přednášky, filmové projekce i setkání s potomky jednotlivých rodin. Dopravu z Brna i zpět zajistí speciální festivalové ŠTETL busy.

Ivančice a Alexovice

Ivančice patří mezi nejstarší města na Moravě. První písemná zpráva o městu pochází z roku 1212. O významu Ivančic v té době svědčí královské výsady, které jim r. 1288 udělil král Václav II. Ivančická židovská komunita byla jednou z nejstarších,

největších a nejdůležitějších na Moravě. Nejstarší pomník na památkově chráněném židovském hřbitově má vnošení 1548. Z Ivančic židovská přítomnost po válce vymizela, ale příjmení, jako jsou Eibenschütz, Eybenschutz, Eibschitz, která jsou rozšířena po

celém světě, odkazují na původ rodiny právě odtud.

Pokud vás historie Ivančic zajímá, vydejte se sem ve středu 26. srpna. Dopoledne se můžete zúčastnit komentované procházky po stopách někdejší židovské komunity

Židovský hřbitov v Ivančicích

Z Brněnce budou návštěvníci moci pokračovat také do nedaleké Svitávky, kde se dochovala reprezentativní vila rodiny Löw-Beerových.

V Brněnci bude možné navštívit nedávno otevřenou Schindlerovu Archu – Muzeum přeživších.

Tovární ulice v Alexovicích

a prohlídky tamního židovského hřbitova. Hlavní část programu se pak přesune do alexovické vily Placzek v bezprostřední blízkosti bývalé textilní továrny Alfreda Placzka. Právě zde bude slavnostně představena nová dvojazyčná publikace Placzek: rabíni, vědci a svědci dějin. Program doplní komentované prohlídky továrního areálu, přednáška o fyzikovi Georgu Placzkovi, projekce dokumentárních filmů i beseda s potomky. Součástí dne bude také položení Kamenů zmizelých připomínajících členy rodiny zavražděné během šoa.

Schindlerova Archa v Brněnci a Svitávka

Sobota 29. srpna bude patřit Brněnci, kde díky iniciativě Daniela Low-Beera vznikla Schindlerova Archa – Muzeum přeživších v areálu bývalé textilní továrny rodiny Löw-Beerových, později známé jako Schindlerova továrna. Návštěvníci si budou moci prohlédnout novou expozici přímo s Danielem Low-Beerem, zúčastnit se přednášky Petry Svobodové o architektonickém odkazu

rodiny Löw-Beerových, zhlédnout dokumentární filmy věnované továrně i jejím obyvatelům nebo projekci Spielbergova *Schindlerova seznamu*. Součástí programu bude také módní přehlídka značky LB Touch, která navazuje na textilní tradici rodiny Löw-Beerových.

Z Brněnce budou návštěvníci moci pokračovat také do nedaleké Svitávky, kde se dochovala reprezentativní vila rodiny Löw-Beerových.

Festivalové výlety připomínají, že dějiny moravského židovstva nelze vyprávět jen prostřednictvím velkých měst. Významné průmyslové podniky, rabínské rodiny i osobnosti světového významu vyrůstaly také v menších obcích, které dnes často zůstávají mimo hlavní zájem veřejnosti. Díky festivalovým autobusům se navíc tato místa na několik dní stanou přirozenou součástí festivalové mapy a propojí Brno s regionem, který byl po staletí nedílnou součástí dějin moravského židovstva.

BARBORA DOČKALOVÁ

V rámci programu bude možné zhlédnout projekci filmu Schindlerův seznam.

Kam mezi festivalovými pořady?

V bistru **PAPRIKA Mediterranean Kitchen & Bar** můžete ochutnat autentické izraelské pochoutky, jako jsou hummus, falafel, sabich, shawarma či shakshuka.

Na kávu, falafel i na poctivé pivo. Cestou mezi jednotlivými programy a lokacemi lze objevit řadu podniků, které stojí za zastavení. Ať už hledáte ranní kávu, lehký oběd, izraelské chutě, nebo večerní pivo, Brno nabízí během festivalových dní mnoho možností. O své tipy se s vámi podělí Barbora Dočkalová.

Přirozeným festivalovým zázemím se opět stane **Provázek.bar** v Divadle Husa na provázku (Zelný trh 4). Prostorná zahrádka přímo v srdci festivalového dění bývá místem setkávání návštěvníků, hostů i organizátorů. Mezi jednotlivými pořady si zde můžete dát oběd z grilu, sklenku vína, pivo nebo jen posedět u kávy.

Jen pár kroků odsud se nachází **PAPRIKA Mediterranean Kitchen & Bar** (Zelný trh 10), který nabízí autentickou izraelskou a středomořskou kuchyni připravovanou

podle rodinných receptů. Falafel, hummus, shakshuka nebo čerstvé saláty představují ideální zastávku pro ty, kteří během festivalu zatouží po chutích Blízkého východu.

Na kávu a dezert se vyplatí zajít do **Café Tungsram** (Kapucínské náměstí 7). Malá kavárna s vytříbeným interiérem patří mezi oblíbená místa brněnských milovníků kávy a otevírá jeden z nejhezčích pohledů na historické centrum města.

Milovníci prvorepublikové atmosféry by neměli minout **Zemanovu kavárnu a cukrárnu** (Josefská 4), nejstarší dosud fungující kavárnu svého druhu v Brně. Její historie sahá do roku 1936 a dodnes zde vznikají tradiční zákusky a chlebičky podle původních receptur. Právě zde se ve čtvrtek 27. 8. v 10.00 uskuteční festivalový brunch s potomky rodiny Placzkových.

Kdo dává přednost vegetariánské nebo veganské kuchyni, najde v centru hned několik osvědčených adres. Restaurace **Rebio** (Mečová 2, Orlí 26 a Holandská 1) už více než dvacet let vaří z biopotravin od moravských pěstitelů a patří k průkopníkům

Na kávu a čaj místní doporučují zajít do **Café Tungsram**.

Na tradiční izraelské jídlo můžete zajít také do brněnského podniku Falafelo.

ekologické gastronomie v Brně. Podobně oblíbenou zastávkou je pobočka **Dhaba Beas** (Panská 12), kde si návštěvníci mohou vybrat z pestré nabídky vegetariánských a veganských jídel inspirovaných především asijskou kuchyní.

Pokud dostanete chuť na rychlý oběd, nabízí se **Falafelo** (Pekařská 19). Malé bistro připravuje falafel, domácí hummus i čerstvě pečené pity podle izraelské receptury a patří mezi nejoblíbenější podniky tohoto typu v Brně.

Na své si přijdou také milovníci piva. Za návštěvu stojí legendární **Výčep Na stojáka** (Běhounská 16), který proslavila nabídka piv z českých minipivovarů i typická atmosféra prvorepublikového výčepu. Sklenici piva si zde většina hostů vychutnává skutečně vestoje, na chodníku za kostelem sv. Jakuba, kde potkáte úplně všechny.

Jen pár kroků od místa někdejší Velké synagogy se nachází **Schrott** (Křenová 10), osobitý podnik umístěný v bývalé průmyslové hale z počátku 20. století. Industriální prostředí připomíná dobu, kdy byla Křenová součástí

brněnského Moravského Manchesteru. Kromě vlastního piva zde návštěvníci najdou i menší nabídku jídel, což z něj činí ideální zastávku před programy u Velké synagogy.

Rozhovory u kávy, společný oběd mezi dvěma přednáškami nebo večerní posezení po koncertě často patří k těm nejhezčím festivalovým okamžikům. Brno má v tomto směru co nabídnout, stačí si jen vybrat, na co budete mít právě chuť.

BARBORA DOČKALOVÁ

Blízko kostela sv. Jakuba se nachází legendární Výčep Na stojáka, který nabízí širokou nabídku piv z českých minipivovarů.

Srpen–září 2026

PRAHA

15. 7.–26. 8.

Židovské muzeum v Praze – různé lokace

Letní komentované prohlídky:

Dvouhodinová dovolená. Bez kufrů, bez cestování

Židovské muzeum v Praze zve na komentované prohlídky historického Josefova. Během 90 minut s průvodcem navštívíte Maiselovu synagogu, Pinkasovu synagogu a Starý židovský hřbitov. Poznáte příběhy pražské židovské komunity, významných osobností i míst, kolem nichž denně procházejí tisíce lidí, aniž tuší, co se za jejich zdi odehrálo. Koná se každou středu od 17.00. Více: www.jewishmuseum.cz

17. 4.–6. 9.

Židovské muzeum v Praze – Klausová

synagoga, U Starého hřbitova 3a, Praha 1

Burning Love: Izrael objektivem Karla Cudlína

Reprezentativní výstava předního českého dokumentárního fotografa Karla Cudlína představí průřez třemi dekádami autorovy tvorby zaměřené na dokumentaci proměn života v Izraeli. Prostřednictvím bezmála dvou set fotografií pořízených v rozmezí let 1996–2026 nabídne neopakovatelnou příležitost projet Izraelem od Golan po Sinaj a připomenout si při tom i mnohé z přelomových momentů ze života této etnický a kulturně rozmanité blízkovýchodní země. Více: www.jewishmuseum.cz

14. 9.–31. 12.

Židovské muzeum v Praze – Auditorium OVK, Maiselova 15, Praha 1

Výstava Kriegel

Když František Kriegel v srpnu 1968 odmítl podepsat takzvaný Moskevský protokol, který měl legitimizovat vojenskou okupaci Československa vojsky Varšavské smlouvy, navždy se zapsal do našich a evropských dějin. Kriegel, vystudovaný lékař a známý především jako politik, se amatérsky věnoval také fotografii: shromáždil rozsáhlý archiv, který přirozeně odráží jeho pohled na prožité historické události. Snímky pocházející z Národního archivu a další prameny jsou vystaveny vůbec poprvé. Expozici tvoří devět tematických částí. Výstavu je možné navštívit každý všední den od 12 do 16 hod. Více: www.jewishmuseum.cz

17. 8. 17.00

Židovské muzeum v Praze –

Klausová synagoga, U Starého hřbitova 3a, Praha 1

Komentované prohlídky výstavy BURNING LOVE: Izrael objektivem Karla Cudlína

Komentované prohlídky s autorem vystavených fotografií, předním českým dokumentárním fotografem Karlem Cudlínem, a kurátorkou výstavy Michaelou Sidenberg. Navštěvníci budou mít jedinečnou příležitost nahlédnout do zákulisí vzniku fotografií i výstavy samotné a vyslechnout si osobní příběhy spojené s více než třicetiletým autorovým fotografickým putováním po Izraeli. Více: www.jewishmuseum.cz
Další termíny: 31. 8. a 6. 9.

16. 4.–7. 9.

Kunsthalle Praha, Klárov 5, Praha 1

William Kentridge: The Battle Between YES and NO

Výstava The Battle Between YES and NO (Souboj mezi ANO a NE) je vůbec první rozsáhlou přehlídku v Česku věnovanou Williamu Kentridgovi, jednomu z nejvýznamnějších umělců současnosti. Kentridge vyrůstal v Johannesburgu během apartheidu, v rodině hluboce oddané myšlenkám sociální spravedlnosti. Už jako student se zapojil do aktivistických hnutí proti apartheidu. Tyto zkušenosti formovaly jeho uměleckou praxi, která odráží sociální a historické napětí Jihoafrické republiky a zároveň se dotýká univerzálních témat lidské existence. Více: www.kunsthallepraha.org

NOVOROČNÍ BENEFICE

Nadačního fondu obětem holocaustu

čtvrtek 3. září 2026 18 hodin

Klausová synagoga, U Starého hřbitova 3a, Praha 1

4. 6.–31. 12.

Jeruzalémská synagoga, Jeruzalémská 7, Praha 1

Praha moderní, Praha židovská

Židovská obec v Praze připravila v Jeruzalémské synagoze novou výstavu Praha moderní, Praha židovská / židovští architekti meziválečné éry, která představuje významnou, avšak dlouho opomíjenou kapitolu českých architektonických dějin. Více: www.synagogue.cz

11. 8. 19.00

Divadlo Rokoko, Václavské náměstí 38, Praha 1

Daniel Kehlmann: Soused

Nikdy nevíte, vedle koho si stoupnete v baru... Nikdy nevíte, co o vás ví a co vy nechcete vědět o něm. Třeba je to váš nenápadný soused. Ani ve snu vás nenapadne, že když se spolu dáte do hovoru, necháte nakonec i uletět letadlo na důležitou pracovní schůzku. Že vám ten rozhovor jednou provždy změní život... Režie: Michal Dočekal. Další termíny: 9. 9., 16. 10. Více: www.mestskadivadlaprazska.cz

8. 9. 19.00

Židovské muzeum v Praze –

Maiselova synagoga, Maiselova 10, Praha 1

Večer věnovaný spisovatelce

Lence Reinerové

Připomeňte si s námi 110. výročí narození Lenky Reinerové (1916–2008), významné spisovatelky a poslední německy píšící autorky pražské literární scény. Vzácným hostem večera bude její dcera Anna Fodorová. Program nabídne debatu o soukromém i literárním životě Lenky Reinerové, kterou povede Joachim Dvořák, přední český nakladatel a rozhlasový moderátor. Rozhovor doprovodí ukázkou z knih Anny Fodorové, jež otvírají témata rodinné paměti, blízkých vztahů a mezigeneračního předávání zkušeností. Více: www.jewishmuseum.cz

9. 9. 19.00

Divadlo Viola, Národní 1011/7, Praha 1

Hodina diplomacie

Dramatické setkání, ve kterém budoucnost Paříže závisí na vyjednávacích schopnostech švédského diplomata Raula Nordlinga. Co vlastně přesvědčilo loajálního německého generála Dietricha von Choltitz, otce tří malých dětí, aby se v srpnu 1944 vzepřel Hitlerovu rozkazu a ušetřil Paříž před totálním zničením? Režie: Radovan Lipus. Více: www.divadloviola.cz

14. 9. 19.30

Divadlo v Řeznické, Řeznická 17, Praha 1

Mark St. Germain: Relativita

Autor staví svůj příběh na dramatické spekulaci a fiktivním setkání Alberta Einsteina a jeho dospělé dcery Lieserl. Einsteinovi se skutečně předtím, než se oženil se svou první ženou Milevou, v roce 1902 narodila dcera, která ale už

v roce 1904 záhadně zmizela. Režie:

Miroslav Táborský. Další termín: 9. 10. Více: www.reznicka.cz

16. 9. 18.00

Židovské muzeum v Praze – Auditorium OVK, Maiselova 15, Praha 1

Iveta Cermanová – Osvícenský absolutismus a čeští Židé: Dopady josefínského tolerance

Přednáška přiblíží na příkladu dvou klíčových témat proměny života českých Židů za vlády Josefa II. Nejprve zaměří pozornost na okolnosti vydání, obsah a dopady dvorského dekretu z 19. října 1781 (tzv. tolerančního patentu) pro české Židy, prvního v řadě josefínských dokumentů, jež upravovaly postavení a život Židů v habsburské monarchii. Následně představí oblast, skrze kterou stát usiloval změnit židovskou komunitu, židovské vzdělávání a jeho proměny na konci 18. století. Více: www.jewishmuseum.cz

16. 9. 19.00

Švandovo divadlo na Smíchově,

Štefánikova 57, Praha 5

Šoa

Příběh dvou lidí, kteří se ocitli na stejných místech a prožili podobné tragédie, a přesto se nikdy nepoznali. Jejich životní cesty se prolínaly a míjely – oba přežili Terežín, Osvětim, pochod smrti i poválečné křivdy. Skutečný příběh sportovce Miloše Dobrého a herečky Hany Pravdové o tom, jak přežít nacistické peklo. Režie: Daniel Hrbek. Další termíny: 2. a 17. 10. Více: www.svandovodivadlo.cz

17. 9. 19.00

Divadlo pod Palmovkou, Zenklova 34, Praha 8

Tomáš Dianiška – 294 statečných

Akční běčko o hrdinech operace Anthropoid, doku-fikční hra podle skutečné události o zákulisí největšího hrdinského činu našich dějin. Inscenace získala Cenu divadelních kritiků za poprvé uvedenou českou hru, Cenu Divadelních novin za tvůrčí počín v oboru činoherní divadlo a několik dalších ocenění. Další termín: 21. 10. Více: www.podpalmovkou.cz

22. 9. 19.00

Divadlo Na zábradlí, Anenské náměstí 209/5, Praha 1

Günter Grass, Armin Petras:

Plechový bubínek

Premiéra inscenace Plechový bubínek v dramatinizaci německého režiséra a dramatika Armina Petrase vychází z nejslavnějšího románu Güntera Grasse, který brutálně i groteskně zobrazuje absurditu dějin. Děj se odehrává v dnes již zaniklém prostoru, kde se setkávají polské, německé, židovské, maďarské a další vlivy. Další termíny: 7. a 22. 10. Více: www.nazabradli.cz

23. 9. 19.00

Divadlo v Dlouhé, Dlouhá 727/39, Praha 1

Tomáš Jarkovský, Jakub Vašíček: Golem

Vydejte se s námi na výlet po stopách legendy o pražském Golemovi. V hudebně-divadelní koláži budeme bloudit staletími a vyprávět příběh pražské židovské komunity, která tolik přispěla k jedinečnému genu loci i kulturnímu bohatství tohoto města. Další termín: 14. 10. Více: www.divadlodlouhe.cz

29. 9. 18.00

Židovské muzeum v Praze –

Maiselova synagoga, Maiselova 10, Praha 1

Oslava svátku Sukot

Proč je Sukot přezdívaný „svátek stánků“ jedním z nejradostnějších židovských svátků v roce? A co je to vlastně suka? Na tyto i další otázky nám odpoví Ivan Kohout, který nás provede oslavou tohoto svátku a vysvětlí nám zásadní momenty týkající se těchto oslav. Pojdte s námi pobýt v suce ozdobené dětmi z Lauderových škol, dozvědět se o tom, jak se tento svátek slaví, zatřást s námi lulavem – čtyřmi druhy rostlin, které symbolizují rozmanitost, ale zároveň i jednotu židovského národa a společně si zazpívat. Více: www.jewishmuseum.cz

30. 9. 19.00

Divadlo pod Palmovkou, Zenklova 34, Praha 8

Stefano Massini: Projekt Manhattan

Znepokojivá a černě komediální hra o zrodu atomové bomby a morálních dilematech vědců, kteří ji sestavili. V roce 1938 prchají maďarští židovští fyzici z Evropy a v exilu se snaží předběhnout Hitlera ve vývoji ničivé zbraně. V čele amerického týmu stojí Robert Oppenheimer – muž, který si plně uvědomuje, co jejich objev může způsobit. Jak se rozhodnout, když věda může zároveň zachránit i zničit svět? Další termín: 22. 10. Více: www.podpalmovkou.cz

30. 9. 19.30

Divadlo v Řeznické, Řeznická 17, Praha 1

Marc Delaruelle: Věčná milenka Alma Mahlerová

Chytře vystavěný příběh rozhovoru dámy a jejího nakladatele, který se noří do neuvěřitelných vztahových peripetií slavné múzy a jejich ještě slavnějších mužů. Alma, která čelila dvěma světovým válkám i sama sobě, vás vtáhne a nepustí. Režie a výběr hudby: Peter Gábor. Další termín: 21. 10. Více: www.reznicka.cz

BRNO

26.–30. 8.

ŠTETL FEST, různé lokace

Pátý ročník mezinárodního multižánrového festivalu židovské kultury, který se každoročně koná na přelomu srpna a září v Brně. Věnuje se oživování paměti míst, osobností a příběhů spojených s židovskou historií, která byla násilně přerušena během druhé světové války. Více: www.stetl.cz

9. 12. 2025–31. 8. 2026

Muzeum Brněnska – Vila Löw-Beer, Drobného 22

Max a Edith

Výstava vznikla k desátému výročí otevření muzea Vila Löw-Beer v Brně připomínající osud manželů Maxe a Edith Löw-Beerových. Max, syn původního majitele vily Alfreda Löw-Beera, a jeho žena Edith byli roku 1938 donuceni pod rostoucím tlakem nacismu opustit Československo. O dva roky později našli nový domov ve Vancouveru. Historička Mgr. Jana Černá, Ph.D., na základě studia archivních materiálů, dopisů, rodinných pamětí i zahraničních muzejních sbírek vytvořila výstavu, jež na příběhu Maxe a Edith odráží zkušenost, kterou v období nastupujícího útlaku prožily tisíce rodin. Více: www.vilalowbeer.cz

28. 8. 2025–30. 8. 2026

ŠTETL, Muzeum města Brna – Arnoldova vila, Drobného 299/26

Rabi Feder Superhero

Poslední šance vidět výstavu, která originálním komiksovým pojetím Petry Goldflamové Štetinové přibližuje život a odkaz rabína Richarda Federa (1875–1970), klíčové osobnosti poválečné obnovy židovského náboženského života v Československu. Federova neokázalost a morální autorita z něj činí skutečného superhrdinu své doby. Expozice propojuje historickou autenticitu s výtvarnou stylizací a nabízí jedinečný pohled na významnou duchovní osobnost 20. století. Hlavní kurátorky: Barbora Dočkalová, Markéta Brhlíková. Více: www.stetl.cz

30. 3.–31. 8.

Malý Mehrin, Videňská 14

Otte Wallish: Ze Znojma do Tel Avivu

Otte Wallish (1906–1977) nedal tvář pouze prvním izraelským známým a mincím, nýbrž po několik desetiletí spoluutvářel vizuální identitu celého nového Státu Izrael. Výstava představuje Wallishovu výtvarnou tvorbu od raných kreseb přes ikonické plakáty až po jeho návrhy pro přední izraelské firmy jako Osem či Tnuva. Otte Wallish za svůj život vytvořil více než 8000 grafických návrhů. Výstava se koná pod záštitou Velvyslanectví Státu Izrael. Více: www.malymehrin.cz

13. 6.–30. 11.

Vila Stiassni, Hroznová 14

Emigrace: Příběh nedobrovolné cesty bez návratu

Výstava ve vilové zahradě přibližuje dramatické osudy těch, kteří byli donuceni podniknout nejzásadnější cestu svého života – existenční a nedobrovolnou. Výstava mapuje mnohdy dramatické cesty nejen rodiny Stiassnich či architekta Wiesnera, ale také rodin Blochových, Engelsmannových, Sternových, Münzových a Löw-Beerových – cesty, které pojí jedno – záchrana vlastních životů. Výstava je součástí projektu Národního památkového ústavu Po stopách šlechtických rodů, v roce 2026 s podtitulem Šlechta na cestách. Texty: Michal Doležel, Mgr. Kateřina Konečná. Více: www.vila-stiassni.cz

PLZEŇ

1. 7.–30. 9.

Židovská obec Plzeň – Velká synagoga v Plzni, sady Pětatřicátníků 35/11

Holocaust plzeňských Židů

Výstava přibližuje osudy konkrétních židovských obyvatel Plzeňska po Mnichovu 1938 a po okupaci v březnu 1939. Prostřednictvím autentických příběhů, dobových dokumentů, fotografií a seznamů transportů ukazuje postupnou proměnu každodenního života od perzekuce přes deportace až po tragické osudy ve vyhlazovacích táborech. Více: www.zoplzen.cz

1. 7.–30. 8.

Židovská obec Plzeň – Smetanovy sady 80/5

Ála Ptáčníková: ChvÁla akvarelu – barevný život

Výstava představuje tvorbu, která prostřednictvím barev, lehkosti a emocí zachycuje různorodost lidského prožívání i sílu každodenních okamžiků. Autorka pracuje především s technikou akvarelu, jejíž charakteristická průsvitnost, volnost a nevyzpytatelnost umožňují vytvářet obrazy plné pohybu, světla a jemných proměn nálad. Výběr děl zve návštěvníka k zastavení a osobní interpretaci. Více: www.zoplzen.cz

9. 8. 14. 00

Židovská obec Plzeň – Synagoga Podmokly Chajim Kočí: Poslední věci člověka – konec, nebo začátek?

Chajim Kočí je předsedou Chevra kadiša, židovského pohřebního bratrstva v České republice. Vedle zajišťování činnosti této organizace se věnuje také osvětové a přednáškové práci. Návštěvníkům přiblíží nejen jednotlivé části židovského pohřebního obřadu, ale také širší náboženské a kulturní souvislosti.

Po skončení přednášky bude pro zájemce následovat prohlídka židovského hřbitova v Podmoklech. Více: www.zoplzen.cz

20. 8. 19. 00

Židovská obec Plzeň – Stará synagoga v Plzni, Smetanovy sady 80/5

Radu Ratoi: Sólový akordeonový recitál

Mimořádný koncert jednoho z nejvýraznějších akordeonistů současnosti, moldavského virtuosa Radua Ratoie. Umělec, který svými vystoupeními uchvacuje publikum na prestižních světových pódii, přináší zcela nový pohled na akordeon – nástroj, jenž pod jeho rukama získává nečekanou barevnost, sílu i jemnost. Více: www.zoplzen.cz

3. 9. 17. 00

Židovská obec Plzeň – Rabínský dům v Plzni, Palackého 442/3

Martin Nekola: Po stopách českých rodáků za velkou louží

Přednáška Po stopách českých rodáků za velkou louží přiblíží vybrané příběhy lidí, kteří se po odchodu do zámoří prosadili v různých oborech. Zazní historické souvislosti i konkrétní lidské osudy objevené v archivech, krajských komunitách a při cestách po USA. Více: www.zoplzen.cz

10. 9. 19. 00

Židovská obec Plzeň – Stará synagoga v Plzni, Smetanovy sady 80/5

Fascinující svět hudby: Hudba na talíři

V programu zaznívájí staré sefardské písně a také soudobé autorské písně Marie Volárové vztahující se k tematice gastronomie, zachytávající některé konkrétní osudy židovských rodin a obecněji inspirované židovským koloritem v latinu, hebrejštině, česky i slovensky. Součástí večera je ochutnávka židovské kuchyně. Představujeme jídla tradiční v kontrastu s moderními oblíbenými chutěmi současného Izraele, jako jsou šoulet, šakšuka, nakládané zeleniny, charoset, lekach a další. Více: www.zoplzen.cz

15. 9. 17. 00

Židovská obec Plzeň – Rabínský dům v Plzni, Palackého 442/3

Lea Kreisingerová: Návrat k sobě – Vysoké svátky a síla sebereflexe

Přednáška představí základní symboliku a tradice tohoto období. Přiblíží význam šofaru, představu Knihy života, sváteční zvyky i otázky, které si člověk v těchto dnech klade: jak naložil se svým životem, komu ublížil, co může napravit a jakým člověkem chce být dál. Více: www.zoplzen.cz

22. 9. 16. 00

Židovská obec Plzeň – Rabínský dům v Plzni, Palackého 442/3

Věra Tydlitátová: Regina Jonasová

Přednáška Věry Tydlitátové přiblíží nejen životní příběh Reginy Jonasové, ale také širší souvislosti jejího působení: postavení žen v rabínském úřadu a proměny židovských komunit ve 20. století. Regina Jonasová je dnes připomínána jako osobnost statečnosti,

vzdělanosti a hluboké oddanosti svému poslání. Více: www.zoplzen.cz

29. 9. 19.00

Židovská obec Plzeň – Velká synagoga v Plzni, sady Pětatřicátníků 35/11

Recitál Malý princ

Herec Jan Cina citlivě provede posluchače poetickým světem, v němž „to důležité očím neviditelné jest“. Spolu se zpěvačkou Vendulou Příhodovou nebo Kateřinou Bohatovou představí původní písně skladatele Kryštofa Marka v doprovodu smyčcového kvarteta Unique Quartet a klavíru. Výsledkem je něžná, hudebně bohatá a emocionálně laděná podívaná, která propojuje známý literární odkaz s novou autorskou hudbou a dokáže oslovit děti, dospělé i všechny, kdo si chtějí dopřát

chvilu poezie, krásy a vnitřního ztišení v jedinečném prostoru Velké synagogy v Plzni. Více: www.zoplzen.cz

30. 9. 17.00

Židovská obec Plzeň – Velká synagoga v Plzni, sady Pětatřicátníků 35/11

Jitka Zelenková s kapelou:

Benefiční koncert pro ProCit

Výtěžek z koncertu Jitky Zelenkové s kapelou podpoří plzeňskou organizaci ProCit pomáhající rodinám s dětmi s autismem. Součástí programu bude také aukce obrazu vytvořeného chlapcem s autismem. Akci bude moderovat Stanislav Jurík. Více: www.zoplzen.cz

TEREZÍN

28. 5.–31. 12.

Výstavní prostory IV. dvora Malé pevnosti, Památník Terezín

Wedding Film – Pohlednice z Terezína

Památník Terezín vás zve na uměleckou instalaci berlínských umělců Clary Taborda a Petera Baera fotografií VŠECH terezínských vrat a dveří pod názvem Pohlednice z Terezína. Umělci vycházejí z myšlenky, že právě dveře nejsou pouhým architektonickým prvkem, ale jsou tichými svědky dějin, symbolickou hranicí mezi různými světy. Jsou místem nejenom příchodu a odchodu, ale také místem rozhodování, naděje i strachu. Hranicí mezi minulostí a přítomností, mezi zapomenutím a připomínáním. Více: www.pamatnik-terezin.cz

3. 6.–31. 8.

Předsálí kina Muzea ghetta, Památník Terezín

Výstava děl zaslaných do výtvarné soutěže

PT – Memoriálu Hany Greenfieldové

Památník Terezín ve spolupráci s Národním pedagogickým muzeem a Knihovnou J. A. Komenského a spolkem Open Eye vyhlásil na rok 2026 XXX. ročník výtvarné a II. ročník filmové soutěže – Memoriálu Hany Greenfieldové se společným tématem Nejsi jeden z nás! Účastníci soutěže rozdělení do tří věkových kategorií se měli zamyslet nad otázkou: Co to tehdy pro Židy znamenalo a co to znamenalo pro vás? Více: www.pamatnik-terezin.cz

☆☆ Památník Terezín

Malá pevnost
18. 6.–31. 8. 2026

Karikatury

Výstava Památníku Terezín představuje karikatury českých autorů od první republiky po poválečné období

Jiří Hoffmeister – Břich karikatury, Altmannův kámen – Jaro 1987

MASKIL – již 25 let s vámi a pro vás

Každý rok vychází 12 tematicky laděných čísel

Roš ha-šana/Nový rok

Jom kippur a Sukot

Izrael

Chanuka – svátek světél

Duševní zdraví

Tu bi-švat

Purimové číslo

Pesachové číslo

Šavuot

Letní dvojčíslo s literární přílohou

ŠTETL FEST 2026

Podpořte časopis MASKIL!

Podpořte nás libovolným finančním darem nebo si předplatte tištěný časopis za 400 Kč – roční cenu poštovního a balného.

V případě zájmu o předplatné uveďte v poznámce svoje jméno a adresu.

maskil

VĚSTNÍK MASKIL – registrace MK ČR č. E 14877.
Vydává židovská kongregace Bejt Simcha,
přidružený člen Federace židovských obcí v ČR,
Maiselova 18, 110 00 Praha 1,
IČO: 61385735.

Maskil vychází za laskavé podpory Ministerstva
kultury ČR, Nadačního fondu obětím holocaustu
(NFOH) a Evropské unie progresivního judaismu.

Podpořte časopis MASKIL!
Číslo účtu: 86-8959560207/0100
Variabilní symbol: 03

ŠÉFREDAKTORKA: Radka Lím Labendz
REDAKCE: Michal Spevák, Lubor Falteisek,
Jana Hanušková, Jasmin Carmel,
Anna Marie Vančurová.
REDAKČNÍ RADA: Jan Fingerland, Fedor Gál,
Tomáš Novotný, Pavlína Šulcová, Martin Šmok,
Pavel Vrátný.
KOREKTURY: Luděk Skok.
GRAFICKÁ ÚPRAVA A SAZBA: Studio Designiq.
TISK: GRAFOTECHNA PLUS, s. r. o.
ISSN: 2570-6373 | E-MAIL: redakce@maskil.cz
Uzávěrka tohoto čísla 10. 8. 2026.